

**Journalistiek in tijden van politieke hoogspanning
(Hoofd)redactie en marketing: waar ligt de grens ?
Verslag van de VVOJ-Conferentie Onderzoeksjournalistiek
AVBB-inkomensverzekering voor freelancers komt eraan
Afscheid van Walter De Bock
En Kirsten Bertrand volgde het gekibbel om Annick**

BELGIE-BELGIQUE

PB

8900 IEPER I

3/8/36

afgiftekantoor Ieper

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

21 december 2007 - nummer 109 - Verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

Journalistic Excellence Award

[editie 2008]

De Citi Prijs voor Journalistiek Talent

beloont jaarlijks economisch/financiële journalisten.

De winnaars worden uitgenodigd op een internationaal seminar aan de Columbia University, NY, USA.

Daar krijg je de kans om deel te nemen aan gesprekken en workshops met vooraanstaande academici en beleidsmakers.

Verder worden verschillende bezoeken georganiseerd aan instellingen zoals de New York Stock Exchange, de World Bank, het IMF, Bloomberg Business News en de Federal Reserve. Eén dag is voorzien voor ontmoetingen met top-executives van Citi.

De Journalist

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
BELGA
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Uit de VVJ

MARKETEERS

De prijs van marketeer van het jaar voor Peter Vandermeersch, algemeen hoofdredacteur van de Corelio-bladen, heeft her en der stof doen opwaaien. Felicitaties aan de ene kant voor een hoofdredacteur die er samen met zijn redacties in slaagt om een uitstekend product in de markt te zetten dat goed verkoopt. Aan de andere kant zijn er vragen bij de combinatie hoofdredactie/marketing, die niet voor de hand ligt. Peter Vandermeersch beseft dat zelf maar al te goed.

Los van die specifieke prijs is het een feit dat alle mediahuizen de laatste jaren meer en meer met marketing hebben moeten leren omgaan. Bekende journalisten spreken reclamespots in of maken promotie voor eigen programma's. Soms worden hele krantenpagina's gereserveerd voor commerciële initiatieven. Iedereen kent nog wel zo'n paar voorbeelden uit het dagelijks leven. De ene keer loopt dat goed af, de andere keer vallen er een paar steken.

Het is de taak van de VVJ om waakzaam te zijn. En te waarschuwen voor de grijze zone die eigen is aan de marketingomgeving waarin redacties moeten werken: berichtgeving, promotie en verkoopcijfers worden best zo strikt mogelijk van mekaar gescheiden. Een volwaardig redactiestatuut kan daarbij helpen, een redactieraad die de onafhankelijkheid van de journalisten kan waarborgen eveneens. Gelukkig lopen er op de redacties ook voldoende mensen rond met gezond verstand om mee toe te kijken of er geen ontsporingen gebeuren.

De VVJ erkent wel degelijk dat goede journalistiek kan samengaan met uitstekende marketing. Elke journalist wil uiteraard dat het medium waarvoor hij/zij werkt goed in de markt ligt en kwaliteitsvolle producten aflevert. Maar dat de journalistiek moet wijken voor de commercie is onaanvaardbaar. Als journalisten daar op hun redacties last van hebben zijn wij graag bereid voor hen in de bres te springen.

Een andere marketeer, een politieke dan, Yves Leterme heeft last met de pers en vooral met de Franstalige. Zijn allusie op *Radio Mille Collines* – zijnde de RTBF – was er meer dan over. Niet alleen de collega's van de Franstalige openbare omroep voelden zich geschokt. Die uitspraak heeft de hele Wetstraatpers beledigd. Onze collega's van de AJP hebben gepast gereageerd. En na het gesprek met de top van RTBF mogen we hopen dat dergelijke uitschuivers voortaan tot het verleden behoren.

Het is nu eenmaal een gegeven dat de Franstalige pers er een andere mening op nahoudt en een andere houding aanneemt dan de Nederlandstalige pers. Daar zullen alle politici mee moeten leren leven en het is ook best dat ze daar rekening mee houden. Fouten worden gemaakt aan de twee kanten van de taalgrens. Maar na een half jaar politieke crisis hebben alle media hun uiterste best gedaan om zo goed mogelijk de vinger aan de pols te houden van de politiek. Ook al is de patiënt doodziek en vindt die het niet leuk dat de pers rond het ziekbed staat en commentaar geeft bij de diagnose. En als zoveel onderhandelingen mislukken is het maar al te gemakkelijk om met een vermanende vinger richting pers te wijzen. Dat is een tikkeltje te goedkoop en te populistisch.

Marc Van de Looverbosch

Foto: Johan Van Cutsem

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL / SERVICE	
Journalistiek in tijden van communautaire spanning	5-7
Peter Vandermeersch: journalist of marketeer ?	6-7
Open brief van de Corelio-journalisten	7
Verslag van de VVOJ-Conferentie Onderzoeksjournalistiek	8-9-10
De boeiendse conferentietips op een rij	10
Mijmeringen bij de Vlaams-Nederlands Journalistenuitwisseling	11
AVBB-verzekering gewaarborgd inkomen freelancers komt eraan	12
Hernieuwing VVJ-lidmaatschap, nieuwe regeling NMBS, vacatures Erkenningscommissie, nieuws uit de JAM	13
MENSEN	
Henry Coenjaarts: 40 jaar Vlaamse mediageschiedenis	14-15
Frans Boenders: 'Eerlijkheid gaat boven de pijn van het afscheid'	18-19-20
Bij het overlijden van Walter De Bock	22
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
Beslissing in de zaak Chris Van den Durpel tegen <i>TV Familie</i>	16-17
Een voorlopig jaarverslag van de Raad	17
SCHEEF BEKEKEN	15
DE DEADLINE VOORBIJ	
Kirsten Bertrand over het gekibbel om Annick	21
ONDER EMBARGO	23
MEDEDELINGEN VAN DERDEN	
Citi lanceert prijs voor journalistiek talent 2008	2
Concentra zoekt een eindredacteur Sport (m/v)	13
Dexia lanceert persprijzen 2008	24

Foto: Belgga/Benoit Toppagne

JOURNALISTIEK IN TIJDEN VAN COMMUNAUTAIRE SPANNING

Luc Vanheerentals

Welke rol spelen journalisten in de historische politieke crisis van dit moment? Gooien ze olie op het vuur of op de golven? En hoe reëel zijn de verschillen tussen Vlaamse en Franstalige nieuwsmedia? De Journalist trok op vragenronde.

Het is maandagavond 26 november iets voor 21 uur als in de kleine raadszaal van faciliteitengemeente Linkebeek de communautaire stormen weer in alle hevigheid losbarsten. Twee Franstalige raadsleden geven in het Frans hun ongezouten mening over de weigering van Vlaams minister Keulen om burgemeester Thiéry niet te benoemen. Daarbij krijgen ze allerlei onfraais naar het hoofd geslingerd van enkele leden van het Taal Aktiecomitee – die door de politie verwijderd worden. De Franstalige schepen Marco Schetgen roept hen rood van woede nog wat na. Aan de perstafel wordt het een van de lokale journalisten plots te gortig. Hij slingert tot verbijstering van alle aanwezigen iets in de zin van ‘onnozelaar’ en ‘smeerlap’ in de richting van Schetgen en verlaat de zaal.

Zorgen de aanslepende communautaire spanningen voor een radicalisering van het journaal? KUL-politoloog Marc Hooghe vindt althans wat de Vlaamse media betref van niet. “Vlaamse journalisten stellen zich afstandelijker en minder chauvinistisch op dan de Franstalige”, meent Hooghe. “Die laatsten beklemtonen steeds opnieuw de dominantie en het egoïsme van Vlaanderen. De Vlaamse media hebben zich met uitzondering van een korte periode van radicalisering door de band als bruggenbouwers gedragen. Meer dan de politici hebben zij aangegeven dat in onderhandelingen ook toegegeven moet worden. En vaker dan vroeger lieten ze ook de stem van de Franstalige media horen. De samenwerking tussen *De Standaard* en *Le Soir* is daar een mooi voorbeeld van.”

Politieke lijn

Farid El Mabrouk, politiek journalist bij *Belga*, vindt dat na een lauwe beginperiode de Vlaamse media de laatste weken wel meer “de zware termen” bovenhalen dan voorheen. “Op enkele uitzonderingen na blijft de Vlaamse pers echter redelijk objectief”, aldus El Mabrouk.

Bart Brinckman van *De Standaard* vindt dat zijn krant niet geradicaliseerd is, net zo min als de rest van de Vlaamse media overigens. Brinckman: “Wij zijn onze politieke lijn blijven aanhouden, ondanks vele verwijten van partijen zoals CD&V en N-VA dat we niet achter hen staan. We benadrukken wel meer dat politici moeten voortmaken met het vormen van een regering.”

Zowel El Mabrouk als Brinckman is van mening dat zich aan Franstalige kant wel een radicalisering heeft voorgedaan. “In de Franstalige pers wordt veel militanter en suggestiever geschreven, maar dat is in feite al altijd zo geweest”, aldus Farid El Mabrouk.

(Foto Christophe Licoppe/PhotoNews)

Hoe zit het met de contacten met Franstalige journalisten? “Het langdurig samen wachten aan gebouwen waar onderhandeld werd, heeft de contacten sterk verbeterd”, zegt Marc Van de Looverbosch (VRT). “Franstalige collega’s uiten wel eens hun verontwaardiging over de Vlaamse standpunten, maar dit is ook het gevolg van het feit dat ze soms moeite hebben om die te begrijpen. Zo heb ik op een mooie zomerdag aan Hertoginnedal eens een half uur gedoed over de vijf Vlaamse resoluties.”

Farid El Mabrouk vult aan: “Er zijn zowel bij de Vlamingen als Franstaligen journalisten die zich radicaler opstellen, maar er is in de twee taalgroepen ook veel kritiek op de eigen partijen. Door de vele contacten is er alleszins meer toenadering dan voorheen.” Brinckman merkt in vergelijking met de vorige regeringsformaties weinig verschil. “Er worden onderling wel meer grappen gemaakt over het feit dat het zolang duurt. Dat zorgt ook voor de nodige relativering, want we worden het allemaal een beetje moe.”

Schouder aan schouder

Hoe zit het bij het persagentschap *Belga*, de enige redactie in ons land waar Nederlandstalige en Franstalige journalisten nog schouder aan schouder werken? Farid El Mabrouk: “Op de politieke redactie discussiëren we veel met de Franstaligen over de regeringsonderhandelingen. Het feit dat we een tweetalig mediabedrijf zijn, zorgt ervoor dat we een vrij goed beeld krijgen van de federale politiek, met haar Vlaamse én Franstalige partijen. We zitten met onze analyses dan ook vaak dicht bij mekaar. Van tweespalt valt weinig te merken. Bij belangrijke persconferenties zijn er altijd een Nederlandstalige en een Franstalige *Belga*-journalist aanwezig, die na afloop overleggen. Meestal halen we hetzelfde item als belangrijkste naar voor. Bij de uitwerking zijn er wel accentverschillen omdat we nu eenmaal voor een verschillend publiek schrijven.”

Ook de VRT-journalisten zitten in hetzelfde gebouw als hun Franstalige collega’s van de RTBF. In weerwil van de slechtere communautaire verstandhouding op politiek vlak, zijn de onderlinge contacten volgens Marc Van de Looverbosch dit jaar sterk verbeterd. “De politieke crisis heeft ons op de

Lees verder op pagina 7

PETER VANDERMEERSCH: HOOFDREDACTEUR OF MARKETEER?

De verkiezing van Peter Vandermeersch, algemeen hoofdredacteur van De Standaard en Het Nieuwsblad, tot Marketeer van 2007 roept uiteenlopende reacties op. Vandermeersch kreeg de eretitel toegekend door de Stichting Marketing, naar eigen zeggen de belangrijkste ontmoetingsplaats voor marketing-minded professionals in het land, en de lezers van Trends. Afgelopen woensdag boog ook de raad van bestuur van de VVJ zich over het geval – de uitkomst van dat beraad vindt u op www.journalist.be. In afwachting trok De Journalist al op vragenronde.

Luc Vanheerentals

Alvast Luc Van der Kelen (*Het Laatste Nieuws*) is formeel: de verkiezing van Vandermeersch – en het feit dat hij de prijs aanvaardde – schaden het beroepsimago van de journalist.

“Dat een hoofdredacteur als reclameman gelauwerd wordt vind ik beneden alle peil”, aldus Van der Kelen. “Vandermeersch had die prijs moeten weigeren. Het is een fout signaal over het beroep van journalist. Als redacteur moet je jezelf niet profileren als reclameman. Dat is een brug te ver.”

Het gebeurt niet elke dag, maar Yves Desmet (*De Morgen*) zit op dezelfde lijn. “Als je als hoofdredacteur door de buitenwereld als marketeer wordt aangezien, zit er iets fout. Het suggereert ook dat *De Standaard* in mekaar wordt gestoken door commerciële diensten, en het legt een perceptie op die krant die de redactie niet verdient.”

(foto Bert Van den Broecke / PhotoViews)

Peter Vandermeersch loodste bij zijn kranten de commerciële ploeg binnen op de redactievloer.

Waarom heeft Peter Vandermeersch de prijs eigenlijk te danken? In 1999 werd hij hoofdredacteur van *De Standaard*, in 2006 algemeen hoofdredacteur van de Nederlandstalige Corelio-kranten, en sinds vorige maand is hij lid van het managementcomité van Corelio. “Vandermeersch paste het merk aan aan de visie van de klant en stuurde de organisatie zodat die achter het merk staat”, aldus juryvoorzitter Willy Delvaux in *Trends*. Zo schrapte Vandermeersch het letterkruis AVV-VVK van de voorpagina en verbreedde hij de inhoud van de krant. Het formaat werd verkleind en de layout verfrist, er werden provinciale edities ingevoerd, en Vandermeersch zette de online krant op het spoor. Ook deed hij de redactie samenwerken met de marketingafdeling en lanceerde hij opmerkelijke marketingacties... Het resultaat: terwijl de Vlaamse krantenmarkt op vijf jaar tijd 3 procent verloor, steeg de verkoop van *De Standaard* met 17 procent.

Bazooka's en zandzakjes

Luc Van der Kelen minimaliseert geenszins de rol die marketingmensen spelen bij de verkoop van de krant. “Je

moet je krant niet alleen maken, je moet ze ook verkopen en hiervoor moderne middelen gebruiken. Ook wij onderhouden contacten met marketingmensen – onder meer over het profiel van onze krant – en manen onze journalisten aan daarmee rekening te houden.. Zo moeten de stukken bijvoorbeeld door eenieder al op jonge leeftijd kunnen gelezen worden. Journalisten mogen zich niet geslachtsloos wanen en moeten meedenken over alle aspecten van de job. Onze redactie kiest weliswaar in alle onafhankelijkheid de onderwerpen en werkt ze uit. Reclamemensen op de redactie zoals bij *De Standaard* vind ik dan ook een hele stap te ver. Ze horen geenszins mee het redactionele beleid te bepalen.”

Ook Yves Desmet erkent dat de samenwerking met marketingdiensten de voorbije jaren positieve resultaten opleverde voor *De Morgen*. “We moeten afstappen van het oude model waarbij redacties onmiddellijk de bazooka's en zandzakjes

bovenhalen als iemand van de commerciële dienst zich op de redactie vertoont. Deze diensten hebben de afgelopen jaren bewezen dat ze kunnen bijdragen tot het beter in de markt zetten van de krant met respect voor de identiteit.” Toch blijft het voor Desmet absoluut noodzakelijk dat de hoofdredactie eindverantwoordelijkheid draagt voor de inhoud van de krant. “Er blijven immers conflictuele belangen die vroeg of laat tot problemen leiden. Een dictaat van de marketing om iets te gaan schrijven over *bad sloefkes* wegens extra-advertenties is totaal uit den boze. Bij *De Morgen* heeft de hoofdredactie ingevolge het redactiestatuut trouwens een vetorecht als plannen van de commerciële dienst niet passen bij het profiel van de krant.”

Felicitaties

Luc Rademakers (*Gazet Van Antwerpen, Het Belang van Limburg*) zit duidelijk op een andere lijn. Hij stuurde Vandermeersch meteen na zijn verkiezing tot Marketeer van

2007 felicitaties. "Journalisten zonder aandacht voor wat de markt wil, moeten zich maar beperken tot het schrijven van een dagboek", zegt Rademakers.

Net als bij *De Standaard* werken bij de Concentra-kranten redactie en de marketingdienst nauw samen onder de leiding van Rademakers. "We hebben een onderzoekscel die de media volgt. Als we bijvoorbeeld een weekendmagazine willen opstarten, zal die ons adviseren hoe we die het best inhoudelijk op de wensen van de lezer kunnen afstemmen. De redactie zelf blijft vanzelfsprekend onafhankelijk. Autonomie en objectiviteit zijn en blijven immers noodzakelijke voorwaarden voor geloofwaardigheid. Toch vragen we al onze medewerkers dat ze zich bij het schrijven van een stuk de vraag stellen op welke manier ze een zo goed mogelijke impact kunnen hebben op een zo groot mogelijk publiek."

En wat denkt Peter Vandermeersch er nu zelf van? Onmiddellijk na zijn verkiezing gaf hij toe niet onverdeeld gelukkig te zijn met de prijs – tussen journalistiek en marketing bestaàt nu eenmaal een spanningsveld, aldus Vandermeersch. In een adem verdedigde hij evenwel zijn houding om de prijs toch te aanvaarden. "Dit bevestigt dat een goede journalist moet rekening houden met de lezer. Door onze samenwerking met de commerciële diensten hebben we precies de lezer op de redactie binnengebracht."

Vandermeersch beklemtoont dat de marketeers "geenszins meelesen over de schouders van de journalisten. Wel doen we bijvoorbeeld een beroep op hen bij het opstellen van een jaarplan, als we moeten kiezen welke nieuwe bijlage we opstarten. Op basis van lezersonderzoeken heb ik de redactie verder attent gemaakt op vragen van onze lezers naar meer analyses, opinies, buitenlands nieuws... Aandacht voor marketing leidt niet tot het eenvoudiger maken van de krant. Omdat onze lezer hierin geïnteresseerd blijkt, berichten we thans ook over bijvoorbeeld risico's van cholesterolverlagende middelen – wat vijf jaar geleden nog ondenkbaar was. En we laten de journalisten kennis nemen van reacties van lezers op zijn stukken, zodat men beseft dat niet iedereen weet wat afkortingen als KVS of NTG inhouden."

Hoe zit het – tot slot – op de werkvloer van de Corelio-kranten? Frank Poosen, chef Nieuws van *Het Nieuwsblad* en VVJ-delegee, is ervan overtuigd dat de grote meerderheid van de journalisten de erkenning voor Vandermeersch terecht vindt. "We zijn blij dat er eindelijk iemand is die onze kranten op een journalistiek correcte manier naar de buitenwereld uitdraagt. Natuurlijk verkoopt hij zijn product, maar dat is als hoofdredacteur ook zijn verdomde plicht."

In tegenstelling tot wat her en der wordt beweerd, gaat er volgens Poosen overigens geen enkele invloed uit van de marketingdienst op het dagdagelijkse redactionele werk. "Ik daag iedereen uit om in *Het Nieuwsblad* gepubliceerde stukken aan te duiden die geïnspireerd zouden zijn door commerciële acties of andere marketinginitiatieven. Andere kranten plaatsen bijvoorbeeld een redactionele pagina bij een Disneybijlage. Bij ons is dat volledig uitgesloten."

Open brief

'Met verbazing en stijgende verontwaardiging hebben wij kennis genomen van de bedenkingen van Pol Deltour, secretaris van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ), bij de verkiezing van Peter Vandermeersch als marketeer van het jaar. Als journalisten van De Standaard en het Nieuwsblad nemen wij het niet dat onze eigen journalistenvereniging weigert te accepteren dat goede journalistiek perfect kan samengaan met uitstekende marketing, en dat die kwaliteiten in dezelfde persoon verenigd kunnen zijn. Wij beschouwen het juist als een troef dat de krant niet alleen inspanningen levert om journalistiek sterk uit de hoek te komen, maar ook om verkocht te worden. Wij beschouwen deze persoonlijke aanval van de secretaris van de journalistenbond op onze algemene hoofdredacteur als bijzonder beledigend voor onze redactie.'

Getekend: de journalisten van DS en HN

Vervolg van pagina 5

stoep van de Wetstraat en aan de poort van Hertoginnedal dichterbij gebracht. We wisselen veel meer dan vroeger journalisten uit om duiding te geven in mekaar's programma's. Er is ook veel meer contact tussen de journalisten onderling om mekaar uitleg te geven over de precieze standpunten van de politieke partijen aan de andere kant van de taalgrens. Je merkt wel duidelijk dat de RTBF nog steeds in een oude politieke cultuur van verzuiling vertoeft, terwijl de VRT veel onafhankelijker kan berichten en ook veel meer kritiek kan laten horen op de standpunten van Vlaamse partijen."

De samenwerkingsprojecten die *De Standaard* sinds enkele maanden op touw zet met *Le Soir* verlopen volgens Bart Brinckman zeer positief. "Het heeft ons een inkijk bezorgd in de fundamentele andere kijk die er in het andere landsdeel bestaat op een aantal politieke problemen", aldus Brinckman. "Het begrip voor mekaar's standpunt is sterk verbeterd, ook al was het natuurlijk nooit de bedoeling mekaar van wat dan ook te overtuigen. De samenwerking heeft ook heel wat contacten opgeleverd die we kunnen raadplegen als we informatie nodig hebben over wat er gebeurt bij Franstalige partijen. De onwetendheid over het partijlandschap aan de andere kant is en blijft in beide landsdelen immers schrijnend."

VERSLAG VAN DE VVOJ-CONFERENTIE ONDERZOEKSJOURNALISTIEK

'DE NEUS VAN PINOKKIO BESTAAT NIET'

Op 16 en 17 november werd studentenstad Groningen ingenomen door een klein bataljon journalisten uit Vlaanderen en Nederland. Hun missie: op de jaarlijkse conferentie Onderzoeksjournalistiek van de VVOJ ideeën sprokkelen, wat netwerken, en leren hoe je onder de radar van geheime diensten blijft.

Kristof Clerix

Faruk Özgünes (VTM) tijdens een CAR-training (Foto Kristof Clerix)

De avond voor de conferentie leek Groningen wel een versterkte burcht. Overal politieagenten en afgezette straten. "Bomalarm", aldus een agent van de lokale politie. "Maar geen zorgen: het heeft niets te maken met jullie conferentie." Onderzoeksjournalistiek, altijd een beetje spannend.

Met een *keynote speech* over transparante journalistiek gaf voormalig CBS-nieuwsanker Walter Dean de aftrap voor twee dagen workshops en lezingen. Dean werkt voor het Amerikaanse Committee of Concerned Journalists, een consortium van journalisten, uitgevers en academici die zich zorgen maken over de toekomst van journalistiek. Opgericht in 1997 in de nasleep van de OJ Simpson-affaire, deed het CCJ onderzoek naar de basisprincipes die journalistiek onderscheiden van andere soorten communicatie. Dean en zijn collega's interviewden duizenden Amerikaanse journalisten en publiceerden hun bevindingen in *The elements of journalism. What newspeople should know and the public should expect*. Volgens Dean heeft het journalistieke vak de voorbije jaren flink aan geloofwaardigheid ingeboet. Zijn oplossing: "Hoe transparanter de journalistiek, hoe geloofwaardiger. Vertel daarom je lezers niet alleen wat je weet, maar ook wat je niet weet. Vermeld hoe je je informatie hebt ingezameld en welke keuzes je hebt gemaakt om die info te gebruiken. Licht lezers in over je bronnen maar ook over de vooringenomenheid van die bronnen." Dean brak tevens een lans voor een goede omkadering van nieuwsverhalen. "Vertel waarom de wereld werkt zoals hij werkt. Leg uit waarom een event wel of niet doorgaat. Wees niet bang om naast informatie ook klaarheid te brengen."

Later kwam Walter Dean opnieuw aan het woord. Hij ging in op een aantal actuele uitdagingen voor media wereldwijd -de concurrentie van het wereldwijde web voorop. Dean: "Journalisten zijn honderd jaar lang de portiers van informatie geweest. Aan de poort vroegen we een bijdrage aan adverteerders en abonnees. Maar terwijl wij de poort openden, kwamen internetgeeks en gooiden het hek om. Informatie is nu overal toegankelijk en dat heeft de economische funderingen van nieuwsbedrijven onderuitgehaald." Volgens Dean

vormt het internet dé toekomst van kranten. "Op het vlak van technologie hebben heel wat kranten al in internetverslaggeving geïnvesteerd. Nu is het afwachten of er ook op het vlak van inhoud zo een inspanning komt. De *New York Times* heeft in dat opzicht een belangrijke stap gezet: de salarissen tussen de journalisten van de krant en de online redactie werden gelijkgesteld. Dat was een belangrijk signaal." Om het verschil te maken met concurrenten, moeten kranten zich volgens Dean steeds meer gaan specialiseren. "De dagen van de *allround* reporters zijn voorbij, die worden minder waardevol voor een krant. Kranten moeten expertise opbouwen binnen bepaalde vakgebieden. Journalisten moeten experten worden, ook al hebben grote kranten in de VS de voorbije jaren heel wat specialisten ontslagen omdat ze te duur waren." Wat audiovisuele media betreft, betreurt Dean dat er steeds minder journalisten het veld worden ingestuurd. "Onze studies tonen aan dat nieuws 'dunner' wordt. Een voorbeeld is de CNN. Toen die nieuwszender werd opgericht, was zijn toegevoegde waarde om overal ter wereld verslaggevers te hebben. Ze namen de kijker mee naar plaatsen die hij nog nooit had gezien. Maar vandaag zie je op een gewone dag op CNN hooguit 3 tot 4 reporters op het terrein. De tijd wordt opgevuld met studio gasten."

Tips & tricks

De tweede spreker, Pulitzer Prize-winnaar David Cay Johnston van de *New York Times*, vatte veertig jaar journalistieke ervaring samen in drie hapklare interviewtips. Les 1: vraag mensen nooit 'waarom?'. Dat is geen goede vraag. 'Parlements lid, waarom heeft u die wet gestemd?' 'Bedrijfsleider, waarom heeft u die arbeiders ontslaan?' Zo dwing je je gesprekspartner zich te rechtvaardigen. Dat levert misschien wel goede quotes op, maar niet de hele waarheid. Johnston: "Stel je voor dat je 's morgens aan je collega vraagt waarom hij een blauw hemd draagt. Die gaat denken: 'Wat is er fout met mijn shirt?' Maar als je zegt: 'Hey, dat is een mooi shirt. Leg eens uit hoe je dat hebt gekozen', dan zal die collega zich geroepen voelen om over zichzelf te vertellen."

Tip 2: als je iemand interviewt, let dan goed op de werkwoorden die hij gebruikt, en neem die vervolgens over in de vragen die je stelt. Johnston: "We gebruiken werkwoorden om acties te karakteriseren. Je kunt zeggen 'lopen' maar ook 'rennen', 'marcheren', 'slechteren', 'voorbijgaan', enzovoort. Door de precieze werkwoordsvormen van je geïnterviewde over te nemen, geef je hem het gevoel dat je zijn nuances correct gaat weergeven. Zo zal hij je meer vertellen."

Johnstons derde aanbeveling: respecteer de stilte. "Zwijg nadat je een vraag hebt gesteld, ook als de andere niet onmiddellijk antwoordt. Blijft het stil en wordt de situatie onwennig, stel je vraag dan opnieuw, maar een beetje anders geformuleerd."

leerd. Antwoordt hij dan nog niet, pols dan of de vraag hem stoort."

Na de plenaire sessie was het tijd voor het echte werk: workshops met *tips and tricks* voor en door onderzoeksjournalisten. De deelnemers konden kiezen uit veertig sessies, van zoektips over archiefresearch tot succesverhalen en journalistieke blunders. Een greep uit het aanbod: An Goovaerts van *Trends* lichtte toe hoe je gegevens verzamelt over de machtigste personen van het land. Dirk Draulans van *Knack* en juridisch adviseur Wim Criel van Roularta vertelden hoe je als journalist schadeclaims kan voorkomen. En het VTM-duo Jeroen Wils-Farook Özgünes had het over de ins and outs van hun *Telefacts*-reportage 'De Plantage'. Daarnaast was er ook heel wat aandacht voor Computer Assisted Reporting (CAR), een van de stokpaardjes van de VVOJ. De workshops van de Nederlandse internetgoeroe Henk Van Ess blonken daarbij uit in deskundigheid. (zie kaderstuk).

De leugendetector

Het laatste woord op de conferentie was voor de Canadese professor Stepen Porter, die voor een volle zaal werd ingeleid als 'gediplomeerd menselijke leugendetector'. Aan de Dalhousie University (Halifax) is Porter onderzoeker op het vlak van forensische psychologie. Zijn specialiteit: leugenaars ontmaskeren. "Ik hoop dat mijn tips je kunnen helpen in je werk, desnoods ook in je huwelijk", begon Porter. Hij haalde cijfers aan over wannéér mensen liegen. Opmerkelijk: in 37 procent van telefoongesprekken, 27 procent van gewone conversaties en 14 procent van e-mails duiken leugens op. Porter: "Volgens de volkswijsheid is het gemakkelijk om leugenaars te ontmaskeren. Het zou gewoon neerkomen op *common sense*. Overal ter wereld letten politieagenten, rechters en veiligheidsagenten op verdacht gedrag zoals zweten of het

vermijden van oogcontact. Maar talrijke studies tonen aan dat zij er heel vaak langs zitten. Commissies voor voorwaardelijke invrijheidsstelling detecteren slechts 40 procent van de leugenaars. Dat is statistisch gezien nog slechter dan de kans van 1 op 2. Besluit: ze letten op de verkeerde dingen. Hoe kunnen we leugenaars dan wel ontmaskeren? De neus van Pinokkio bestaat niet, maar je kan wel typische valkuilen vermijden." Volgens Porter schuif je best alle stereotypen genre 'hij kijkt me niet in de ogen, dus hij moet wel liegen' aan de kant. "Vergeet die dingen en vertrouw op de wetenschap." In een notendop: de lichaamstaal van de leugenaar vertelt meer dan zijn blik. Porter: "Wanneer mensen liegen, gaan ze opvallend weinig gebaren gebruiken. Ze gedragen zich 'overgecontroleerd'. Ze kennen de stereotypen en proberen niet te nerveus over te komen. Tijdens een leugen zal je ze bijna nooit met de vinger zien wijzen. Ze zijn veeleer geneigd om lichtjes achteruit te leunen." Vreemd genoeg zou het oogcontact tijdens het liegen toenemen. "Opnieuw omdat leugenaars de stereotypen kennen. Ze gaan net wel in de ogen kijken. Een andere indicatie is dat ze tijdens een emotioneel moeilijke leugen de oogleden net iets langer sluiten dan gewoonlijk." Ook de gezichtsuitdrukking van een leugenaar spreekt boekdelen. "Het is heel moeilijk om emoties te faken, om op bevel bijvoorbeeld boos te kijken. Bestudeer daarom hoe de universele menselijke emoties – boosheid, angst, afkeer, verrassing, blijdschap en droefheid – op een natuurlijke manier worden uitgedrukt. Vervolgens moet je proberen valse uitdrukkingen te spotten. Dat kan door op micro-expressies te focussen, korte flashen van hooguit 0,2 seconden waarin mensen hun echte emotie tonen." Het geheim zit hem in het hele gezicht, zowel de boven- als de onderkant. "Bij een oprechte glimlach gebruik je niet alleen de spiertjes rond je mond, maar ook die rond je ogen", aldus Porter. "Mensen die fake lachen, gebruiken vaak maar de helft van hun gezicht." Politici in Vlaanderen en Nederland zijn bij deze gewaarschuwd.

SPROKKELS

- Vijf jaar na haar oprichting telt de VVOJ **550 leden**, 480 uit Nederland en 70 uit Vlaanderen. Ook op de conferentie Onderzoeksjournalistiek in Groningen waren de Vlaamse journalisten ondervertegenwoordigd. Van de 230 deelnemers kwam hooguit 1 op 10 uit Vlaanderen. Enkel *VTM* en *Knack* vaardigden een stevige delegatie af van telkens 4 journalisten. Andere grote media zoals *Het Laatste Nieuws*, *Het Nieuwsblad* of *HUMO* stuurden traditiegetrouw hun kat.

- De Algemene Vergadering van de VVOJ komt elk jaar samen tijdens de conferentie Onderzoeksjournalistiek. Op de AV in Groningen werd de samenstelling van het zevenkoppige **VVOJ-bestuur gedeeltelijk vernieuwd**. *De Morgen*-journaliste Marjan Justaert trad toe tot het bestuur, Piet Depuydt (*Trends*) werd benoemd tot penningmeester en Ingrid Van Daele (*Knack*) vervoegde de kascommissie van de VVOJ. Ides Debruyne (Fonds Pascal Decroos) blijft bestuurslid en Guido Muelenaer (*Trends*) ten slotte nam na 4 jaar afscheid van het VVOJ-bestuur.

- De **VVOJ-Prijs 2007** ging in de categorie print naar een gecombineerde productie over asbest. Freelancers Marleen Teugels en Nico Krols, die eerder al de Dexia Persprijs wonnen, kaapten nu ook de VVOJ-prijs weg met hun serie *Knack*-artikels 'Asbest, de seriemoordenaar'. Ook Frieda Joris' reeks in *Het Laatste Nieuws* over dezelfde thematiek werd bekroond met de prijs. In de audiovisuele categorie ging de prijs naar journalisten Jos van Dongen en André Tak voor de *Zembla*-uitzending 'Het clusterbomgevoel', een documen-

taire over de beleggingen van Nederlandse pensioenfondsen in de wapenindustrie. De VVOJ-prijs is een erkenning van en een eerbetoon aan het beste in de Nederlandse en Vlaamse onderzoeksjournalistiek. Hij bestaat uit 1.500 euro, een oorkonde en een gegraveerde onderzoeksloep.

- Ook gelanceerd in Groningen: '**Onderzoeksjournalistiek. Jaarboek 2007**', een bundeling van 24 strafte producties uit Vlaanderen en Nederland, inclusief de *making of*. Hoe ontrafelden Walter Pauli en Filip Rogiers in *De Morgen* het geheime regeerakkoord van Paars? Wat is er gebeurd met de cannabisplantjes van Wils en Özgünes? En hoe leg je de Belgische fiscus op de rooster? Op tweehonderd pagina's laten journalisten het achterste van hun tong laten zien. Het boek kost 25 euro (leden krijgen 7,5 euro korting) en kan je bestellen via secretariaat@vvoj.nl.

- Sinds oktober werkt de VVOJ aan een **online kenniscentrum**. Bedoeling is om de website van de vereniging uit te breiden tot een ledenforum annex expertisecentrum, dat allerhande nuttige informatie en hulpmiddelen voor onderzoeksjournalistiek samenbrengt. Meer info op www.vvoj.nl.

- Op 21 en 22 november 2008 zal in de Brusselse Erasmus-hogeschool de eerste **European Investigative Journalism Conference** plaatsvinden. Ook niet-VVOJ-leden, zoals buitenlandse EU-correspondenten, worden daarop uitgenodigd. Inhoudelijk zal de conferentie focussen op onderzoek naar de Europese instellingen. (KC)

DE BOEIENDSTE CONFERENTIETIPS OP EEN RIJ

ONLINE PERSOONSgegevens ZOEKEN

Sociale toepassingen op het internet – blogs, fora, Facebook, MySpace, LinkedIn en co – zijn aan een razendsnelle opmars bezig. Waar het web aanvankelijk voornamelijk gebruikt werd om informatie te downloaden, wordt het vandaag meer en meer gebruikt om met elkaar te communiceren en informatie te uploaden. In het jargon spreekt men van het ‘web 2.0’ of het ‘sociale web’. Docent Michaël Opgenhaffen (Lessius University College): “Mensen vertellen online onvoorstelbaar veel over zichzelf. Het voordeel is dat iedereen die online gaat, bewust of onbewust sporen nalaat. Je kunt iedereen te pakken krijgen.” Neem nu Facebook, dat intussen 53 miljoen actieve gebruikers kent, en waar elke dag gemiddeld een kwart miljoen nieuwe gebruikers zich registreren. Voor journalisten kan Facebook een belangrijke bron van informatie zijn. Twee websites kunnen je daarbij op weg helpen: www.technorati.com en www.internetaddressbook.com. Technorati doorzoekt en rangschikt blogs. Op het Internetaddressbook kan je op naam zoeken binnen tegelijkertijd Facebook, MySpace, Friendster, LinkedIn, Flickr, ICQ, en 5 andere community-sites.

DE NIEUWSTE GOOGLE-SNUFJES

Een greep uit de allerlaatste zoekrends die de Nederlandse internetgoeroe Henk van Ess (www.voelspriet.nl) bijeensprakelde:

- Via translate.google.com kun je **websites van en naar het Arabisch** vertalen. Dat is een gloednieuwe toepassing. Henk van Ess: “Ik adviseer je om nooit vreemde talen in het Nederlands om te zetten, maar wel in het Engels. Dan is de kans op een accurate vertaling groter.” De vertaaloptie van Google kan interessante perspectieven openen voor journalistieke verhalen. “Je kunt bijvoorbeeld op Arabische sites zoeken of er ooit een fatwah is uitgesproken over de stad Amsterdam.”
- Het **zoekgedrag van alle Google-gebruikers** wereldwijd kan je laten analyseren via Google Trends (trends.google.com). Je kunt bijvoorbeeld zien in welk land of in welke Belgische steden het meest naar een bepaalde term wordt gezocht. Zo stel je bijvoorbeeld vast dat België – na Colombia, Venezuela en Frankrijk – het meeste interesse betoont voor de ontvoerde Frans-Colombiaanse Ingrid Betancourt. Even opmerkelijk is wie het meeste op ‘Yves Leterme’ googelt: na gebruikers in België en buurlanden Frankrijk en Nederland blijken dat... Amerikanen te zijn. Voer voor onderzoek?

- Eindelijk beschikbaar op Google: **het truncatieteken** ^{/*}. Wil je weten hoeveel dochters de Russische president Vladimir Poetin heeft? Tik dan in Google in: ‘Poetin has * daughters’, druk enter, en je krijgt het resultaat.
- Google vindt slechts 21 procent van alle informatie die momenteel op het internet beschikbaar is. Met andere woorden: als je zoekt via Google, blijft 80 procent verborgen. Combineer daarom Google best met **drie andere zoekmachines**: life.com, yahoo.com én alltheweb.com. Op die manier vind je in plaats van 50 miljoen maar liefst 110 miljoen bronnen.

ANONIEM SURFEN

Technisch is het een fluitje van een cent om het IP-nummer – het unieke adres zeg maar – van een computer te traceren. “Wat u op het internet uitspookt, kan worden onderschept”, waarschuwt ICT-trainer Arjan Dasselaar. “Nederland is een van de meest spionerende landen ter wereld, zeker als het over eigen burgers gaat. Wist je dat elke opsporingsambtenaar – ook boswachters – zonder tussenkomst van een rechter-commissaris met een IP-nummer naar jouw internetprovider kan stappen en vragen wat je naam en adres is? Meer dan honderdduizend Nederlanders hebben dat recht. Internetproviders mogen bovendien die vraag van ambtenaren niet weigeren. Kortom: je IP-nummer wil je echt wel beschermen.” Dat kan op verschillende manieren. Een mogelijkheid is anoniem surfen via de website www.the-cloak.com. Nadeel is dat je maar een bepaalde maximumlimiet bandbreedte krijgt.

VEILIG BELLEN

“Snufjes om niet afgeluisterd te worden, hebben we dat nodig in deze tijd?”, vraagt van Ess retorisch. “Er wordt wat lacherig over gedaan. ‘Afluisteren, dat overkomt ons niet.’ Maar misschien vindt de AIVD (de *Nederlandse Staatsveiligheid*, kc) jou wel interessant genoeg.” Volgens van Ess is de beste en meest zekere oplossing een cryptofoon. Van Ess: “Die versleutelt je gesprekken en kan onmogelijk worden afgeluisterd. Nadeel is de prijs (1.500 euro) en bovendien moet je gesprekspartner ook een cryptofoon hebben. Een tweede mogelijkheid is om voor jezelf en je vertrouwelijke bronnen pre-paid gsm’s te kopen.” De goedkoopste en minst omslachtige oplossing is Skype. Van Ess: “Als je belt via Skype, wordt je gesprek in 140 delen opgedeeld. De AIVD moet in dit geval al die pakketjes screenen. Bovendien zijn die alle 140 nog eens gecrypteerd.” (KC)

PINTEN DRINKEN MET BALKENENDE

Piet Depuydt - pietdepujdt@trends.be

Vlamingen houden van hun dorp en Nederlanders van de wereld. Het lijkt een cliché. Maar niet voor wie het aantal Vlaamse journalisten ziet dat zich dit jaar kandidaat heeft gesteld voor de **Vlaams-Nederlandse Journalistenuitwisseling (VNJU)**. Welgeteld twee journalisten kregen een beurs: Elisabeth Lannoo (*VRT Radio*) en Piet Depuydt (*Trends*). De ene journalist ging twee maanden lang aan de slag bij de NOS radio-omroep in Hilversum. De andere bij de economie-redactie van het *NRC Handelsblad*.

Aan Nederlandse zijde was de interesse veel groter. Daar kwamen vijf journalisten uit de selectie. Net zoals de twee Belgen kregen zij elk 3000 euro van de Vlaamse en Nederlandse overheid om hun pen en ervaring ter beschikking van vier Vlaamse media: *de Artsenkrant*, *de Gazet van Antwerpen*, *De Standaard* en de *VRT*.

De reactie van Nederlanders op hun verblijf in het politiek onrustige België spreekt boekdelen: "Eigenlijk willen we hier blijven". De conclusie van beide Belgen is even betekenisvol: "Wij, Vlamingen, zijn veel te honkvast geworden."

Jawel, ook Jan Peter Balkenende drinkt wel eens een biertje. Op donderdagavond, 4 oktober, mijn eerste dag in Nederland, ga ik met twee confraters een wandeling maken op het Haagse Binnenhof. Als er politici in de buurt vertoeven dan lopen we die vast wel tegen het lijf aan de toog van Plein XIX, zegt Esther, mijn collega die al jaren op de politieke redactie van het dagblad *Trouw* werkt. Wij dus naar het statige Stadhoudersplein, en daar krijgen we na korte tijd zowaar de politieke 'primus inter pares' van Nederland in beeld: Jan Peter Balkenende himself.

We trekken onze stoute schoenen aan. Ik laat me door Esther aan de minister-president voorstellen. We blijven anderhalf uur keuvelen met de premier over allerlei Hollandse koetjes en kalfjes: zijn goede relatie met 'Yves', de formatieperikelen in België - "trek nooit naar de onderhandelingstafel zonder welomlijnd plan", zijn passie voor snelle bolides (jawel!) en zijn droom ooit eens op het autocircuit van Francorchamps te mogen rijden, zijn dochtertje Amelie en de drukke werkdag die hij morgen voor de boeg heeft.

We trakteren Balkenende op drie biertjes, die hij in dank aanvaardt. We krijgen er geen terug. Ik voel me meteen welkom bij onze bovenburen.

De maandag daarna ga ik aan de slag bij *NRC Handelsblad* in Rotterdam. Een deftige krant voor oudere mannen, zo luidt de paradox, die geleid wordt door een 42-jarige jongedame, Birgit Donkers. Ook een middagkrant - want de krant 'zakt' elke dag om 13 uur - die enerzijds worstelt met een dalende verkoop en anderzijds 80.000 nieuwe lezers aantrok met zijn creatieve ochtendversie *NRC Next*.

Als 'exotische Belg' moet ik me nu maar waar maken. Een uitwisseling in Nederland, allemaal goed en wel, maar strikt genomen heeft niemand je nodig bij de krant. Het dagelijkse aanbod is groot. En de interne concurrentie is niet min. *NRC Handelsblad* beschikt over een 300-tal voltijdse journalisten. Elke redacteur heeft zijn vaste portefeuille, zijn persoonlijke netwerk en ook in deze redactie geldt de stelregel: eigen kopij eerst.

Bij het *NRC* is er nog steeds een waterdichte scheiding tus-

sen feiten en commentaar. De specialist die een actueel thema verslaat, schrijft normaliter geen opinie. Daarvoor zorgen vijf commentatoren. Wat ook opvalt, zijn de vele 'rotaties' in de redactie. Een *NRC*-redacteur blijft doorgaans geen zes jaar lang op de zelfde stoel zitten. Hij gaat van de redactie economie naar de redactie cultuur, of krijgt een correspondentenschap in het buitenland. Of hij wordt chef. Vele chefs zetten zich na verloop van tijd ook terug aan het schrijven. Dit voorkomt routine en resulteert in een voortdurende kruisbestuiving van jong en oud talent.

Ook opmerkelijk: *NRC Next* wordt door nauwelijks twintig journalisten gemaakt. De krant zit pal middenin de redactiezaal en doet beroep op de kopij van de '*Handelsblad*'-redacteurs. Het resultaat is een frisse selectie van kwaliteitsvolle en aantrekkelijke verpakte journalistiek, op de leest geschoeid van de iets jongere, actieve en tijdsbewuste lezer.

Ik slaag er pas na een tweetal weken in om ook grotere stukken in de krant te krijgen. Onderwerpen die goed scoren zijn de problemen rond de uitdieping van de Westerschelde, een portret van Fortis-topman Maurice Lippens in de nasleep van de overname van ABN Amro, het miljardenbod van mijn-gigant BHP Billiton op concurrent Rio Tinto en een achtergrondstuk over het tassenmerk Kipling.

Door het vroege afsluituur is het af en toe nerveus werken. Ik migreer als een nomade van de ene vrije desk naar de andere. Ook het qwerty-toetsenbord speelt me parten. En dan is er nog de taal. Nederlanders klappen niet 'uit de biecht', ze klappen 'uit de school'. Een inbraak op het computernetwerk heet bij hen 'computervredebreuk'. Zij besparen niet, maar 'korten op de uitgaven'. Ze zeggen niet 'wereldwijd', maar 'mondiaal'. En bij het *NRC* circuleert een zwarte lijst met verboden clichés zoals 'de noodklok luiden', 'visitkaartje afgeven' of 'de hand op de knip houden'.

Je krijgt echter ook veel terug. Redacteurs geven elkaar regelmatig een pluim of een bedenking over de stukken die ze in de krant lezen. Er wordt vaak gedebatteerd en gepraat over het eigen journalistieke werk, niet alleen op de redactievloer maar ook in de kantine. Op het lokale netwerk van de redactie vind je uitgebreide verslagen terug van de dialoog tussen hoofdredactie, redactie en management.

Twee maanden meedraaien op een buitenlandse redactie, zet je eigen journalistieke reflexen terug op losse schroeven. Je wordt opnieuw 'neofiet'. Alleen al daarom kan ik die uitwisseling iedereen aanbevelen. Je bent gedwongen de platgetreden paden te verlaten en de routine achterwege te laten. En in ruil hiervoor doe je nieuwe inzichten op die je helpen om de eigen aanpak op een hoger niveau te tillen. De Nederlandse en Vlaamse overheid denken eraan om het project ook in 2008 te herhalen. Vlaamse confraters, waar wachten jullie op?

AVBB-VERZEKERING GEWAARBORGD INKOMEN VOOR FREELANCERS KOMT ERAAN

Hendrik Mertens

De AVBB heeft met het socialedienstenbedrijf Securex een conventie afgesloten, die zelfstandige journalisten toegang verschaft tot een verzekering Gewaarborgd Inkomen bij ziekte of ongeval. VVJ-adviseur Ivan Declercq: "Bijdragen tot de sociale bescherming is een belangrijk onderdeel van onze dienstverlening voor zelfstandige leden. Want sociaalrechtelijk worden freelancers voor een groot stuk aan hun lot overgelaten."

Een slepende kwaal, een hersenbloeding, een 'dom' verkeersongeval: het kan een zelfstandige journalist net zo goed overkomen als eender wie. Maar de financiële gevolgen zijn zwaarder dan voor een collega die een bediendencontract heeft. Een 100 procent arbeidsongeschikte zelfstandige krijgt van zijn ziekenfonds vanaf de tweede maand een forfaitaire uitkering van € 797,94 per maand indien hij/zij een alleenstaande is, en van € 1060,80 indien hij/zij personen ten laste heeft. Zonder spaargeld en/of hulp van anderen is een lange periode van gedwongen inactiviteit dus moeilijk of niet te overbruggen. Na de twaalfde maand stoppen de betalingen door het ziekenfonds en belandt de betrokkene in het stelsel van de invaliditeit.

Bestaansonzeker

Twee jaar geleden hield de beroepsvereniging een enquête onder de zelfstandige leden. De freelancers weten zich op het stuk van verzekeringen onvoldoende gedekt. Er heerst een zeker gevoel van bestaansonzekerheid. VVJ-adviseur Ivan Declercq, die zich met de belangen van de zelfstandigen bezighoudt: "Voor de beroepsaansprakelijkheid en de rechtsbijstand bieden we sinds september een oplossing aan. Intussen speurden we ook de markt af van de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen voor zelfstandigen. Los van elkaar kwamen de Vlaamse VVJ en de Franstalige AJP tot dezelfde conclusie, namelijk dat Securex het beste aanbod had. De andere spelers die we contacteerden waren duurder of boden een minder volledige risicodekking. We hebben dan met Securex onderhandeld over een polis op maat van journalisten. Dat is goed verlopen. Zo zullen ook 55-plussers toegang krijgen tot deze verzekering. Dat is op deze markt een uitzonderlijke toegeving. Wat de tarieven betreft, hebben we een korting genegocieerd van gemiddeld 30 procent."

VVJ-secretaris Pol Deltour: "Loontrekkenden in ons vak genieten doorgaans van een goed sociaal statuut. De freelancers zijn de zwarte schapen. Zij staan tegenover opdrachtgevers die niet wakker liggen van hun situatie. De verzekering Gewaarborgd Inkomen is dan ook een manier om het sociaal statuut van zelfstandige journalisten te optimaliseren."

Beroeps en privé

De verzekering is bestemd voor zelfstandige journalisten die lid zijn van de AVBB. Zij dekt tijdelijke en blijvende, volledige en gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid door ziekte of ongeval, voorgekomen in België en in het buitenland, en zowel in het beroepsleven als in het privéleven. Uiteraard zijn de betaalde jaarlijkse premies volledig fiscaal aftrekbaar als be-

roepsuitgave.

Een specifieke kwestie die studie heeft gevraagd, was die van de journalisten die op missie gaan in risicogebied. De keuze was: iedereen dekken en dan ook iedereen een hogere premie laten betalen, of bijvoorbeeld de oorlogsverslaggevers de gelegenheid bieden een bijpremie te betalen. Er is gekozen voor de tweede optie.

De te betalen premie is afhankelijk van de leeftijd bij intekenen. Hoe jonger, hoe goedkoper. Daarnaast zijn er diverse opties. Er is dus geen standaardtarief dat op iedereen van toepassing is. Op de VVJ-website komt een tariefcalculator. Ook de Algemene Voorwaarden en de FAQs kun je er raadplegen of downloaden. Een vrijblijvende offerte kan eveneens via www.journalist.be worden aangevraagd.

ALLE INFORMATIE OVER DE NIEUWE GROEPSVERZEKERING
VERSCIJNT EERSTDAAGS OP WWW.JOURNALIST.BE

Wie vanaf Nieuwjaar verder geboekt wil zijn als **lid van de VVJ**, heeft daarvoor nog even de tijd. Zie voor alle info het vorige nummer van *De Journalist* (pagina 3).

Beroepsjournalisten betalen € 105, stagiairs € 75, houders van een T-kaart en persmedewerkers € 60, en oud-journalisten/ereleden € 55. Ons rekeningnummer: 210-0319706-46. Vermeld best ook uw erkennings- of lidnummer.

Na betaling ontvangt u snel de documenten waar u recht op heeft.

Wie géén VVJ-lid wil worden of blijven maar tevreden is met een gevalideerd persdocument, betaalt daarvoor de geëigende administratiekost (zie *DJ van december*).

Beroepsjournalisten en stagiairs ontvangen na betaling ook het attest voor de aanvraag van een **gratis NMBS-treinkaart 2de klas**. Vergeet bij uw aanvraag niet een pasfoto mee te nemen!

De nieuwe procedure voor de toekenning van de gratis treinkaart kent

zoals verwacht enkele groeipijnen, zij het dat die binnen de perken blijven. Let er bijvoorbeeld op dat uw **geboortedatum** op het aanvraagformulier correct wordt vermeld: eerst de dag, dan de maand, ten slotte het jaar.

Bring er zonnig aan het NMBS-loket ook op aan dat u direct een moederkaart krijgt voor de komende tien jaar (2008-2018), niet een die al eind 2007 afloopt... Wacht desnoods nog even met uw aanvraag.

De VVJ zoekt **twee nieuwe leden voor de Erkenningscommissie**. De commissie komt maandelijks bijeen om zich te buigen over de toekenning van de titel van beroepsjournalist aan journalisten die voldoen aan de voorwaarden uit de wet van 30 december 1963. Kandidaturen worden ingewacht bij pol.deltour@journalist.be.

Nog geëngageerde mensen gezocht: binnen de Vlaamse overheid is een **Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media** opgericht, die op de betrokken domeinen als officiële adviesinstantie zal fungeren. Behalve vertegenwoordigers uit het verenigingsleven omvat de Raad ook onafhankelijke deskundigen

(m/v), en daarvoor komen ook individuele journalisten in aanmerking. Alle informatie staat op www.vlaanderen.be/raadcjsm. Kandidaturen moeten binnen zijn voor 8 januari 2008.

Bij dit nummer van *De Journalist* vinden alle beroepsjournalisten (niet de stagiairs en evenmin de gepensioneerden) een **enquêteformulier van de Universiteit Gent en de VVJ**, waarmee we opnieuw het profiel willen schetsen van de beroepsjournalist anno vandaag. De vorige enquête, die van 2003 dateert, leverde een pak interessant materiaal op dat ook in *De Journalist* werd gepubliceerd. Alvast veel dank aan iedereen die ook dit keer – uiteraard anoniem – zijn medewerking verleent.

De **JAM** (Journalisten Auteurs Maatschappij) heeft een nieuwe voorzitter: Jean-Claude Verset, freelance journalist met specialisatie IT en verbonden aan ondermeer de RTBF. Hij volgt Luc Standaert (*Het Belang van Limburg*) op, die wel vice-voorzitter blijft.

Binnenkort verstuurt de JAM aan alle aangesloten journalisten de documenten voor de aangifte van hun werken in 2007. De klassieke vergoeding volgt.

Concentra Media is een multimedialbedrijf met vizier op de toekomst waar klantgerichtheid hoog in het vaandel wordt gedragen. Met ons uitgebreide portfolio van elkaar versterkende media (kranten, magazines, regionale televisie, websites) kunnen we onze klanten een flinke meerwaarde bieden. Zo zijn 'Het Belang van Limburg' en 'Gazet van Antwerpen' uitgesproken marktleider in Limburg en Antwerpen en is het zoekertjesplatform 'Hebbes' in snelle opmars.

Voor Het Belang van Limburg zijn wij op zoek naar een:

Concentra MEDIA

Eindredacteur Sport m/v

Locatie: Hasselt

Je functieomschrijving :

Je bent door en door vertrouwd met de sportwereld én hebt de gave om het dagelijkse sportnieuws te vertalen naar de lezer. Je hebt geen stapel diploma's nodig, maar je bent veelzijdig, flexibel, ondernemend en stressbestendig. Je hebt een rijbewijs en je kunt heel vlot overweg met een pc. En vooral: je bezit de gave om alle informatie die op je afkomt te verwerken tot accurate krantenberichten. Je kiest de juiste beelden, maakt wervende titels, je hakt en/of herschrijft waar het moet. Je beslist, in overleg met de chef sport, welke artikels in de krant verschijnen.

Je profiel :

Als eindredacteur sport kun je werken met deadlines en heb je ook zin om 's avonds en in het weekend te werken. Minstens 3 jaar ervaring in een gelijkaardige functie strekt zeker tot aanbeveling. Besluitvaardigheid en het willen werken in team zijn vereist. Je hebt feeling voor

nieuws, 24 uur per dag. Naast een flinke dosis creativiteit beschik je ook over een vlotte pen en een perfecte taalbeheersing.

Ons aanbod:

Wij bieden je een boeiende, afwisselende en zelfstandige functie in een dynamisch media-bedrijf. Bij ons staan openheid, toekomstgerichtheid, dynamisme en ondernemerschap centraal. Wij voorzien een salaris op niveau aangevuld met extralegale voordelen en loopbaanperspectieven.

Heb je interesse?

Bezorg ons dan je c.v., samen met een originele en duidelijke sollicitatiebrief waarin je uitlegt waarom je journalist bij Het Belang van Limburg wil worden, aan Concentra Media, t.a.v. Bart Bijmens, Chef Sport, Herckenrodesingel 10, 3500 Hasselt.

Of mail naar bbijmens@concentra.be

HENRY COENJAARTS: 40 JAAR VLAAMSE MEDIAGESCHIEDENIS

Luc Vanheerentals

65 is hij inmiddels geworden, Henry Coenjaarts. In oktober kreeg hij van de vzw de Rand te horen dat zijn freelancecontract als hoofdredacteur van RandKrant niet verlengd zou worden, ook al zag hij zelf de job wel nog zitten. RandKrant is een door de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant gefinancierd maandblad dat op 176.000 exemplaren gratis verspreid wordt in de Vlaamse rand.

Coenjaarts, afkomstig uit Nederlands Limburg, studeerde in de jaren '60 aan de Leuvense universiteit politieke en sociale wetenschappen en stond altijd op de bres voor journalistieke autonomie. Zijn eerste kunststukje was *Rerum*, het studentenblad van het Leuvense faculteitenconvent in de jaren '60 toen de strijd voor Leuven Vlaams volop woedde. In de woorden van Paul Goossens moest *Rerum* worden omgevormd van een braaf blad tot "een vinnige en belangrijke politiek actor". Henry Coenjaarts: "Het blad was voordien gevuld met aankondigingen van de faculteiten. Als hoofdredacteur ben ik gestart met berichtgeving en columns die het gezag contesteerden. Er bestond op dat ogenblik weliswaar nog geen traditie inzake redactionele autonomie. Het heeft mij dan ook bloed zweet en tranen gekost om bij de studentenvertegenwoordigers van de verschillende faculteiten de idee ingang te doen vinden dat je onmogelijk naar de pijpen kunt dansen van geldschieters bijvoorbeeld, wil je journalistiek echt informatief zijn. De enige betrachting moest zijn zo objectief en waarheidsgetrouw mogelijk te berichten." Coenjaarts werd vervolgens hoofdredacteur van *Ons Leven*, het blad van het Katholiek Vlaams Hoogstudenten Verbonden (KVHV). Maar omdat de gedane belofte inzake redactionele onafhankelijkheid niet nagekomen werd, kwam er al na vier maanden een einde aan de samenwerking.

De Zwijger

In 1971 was hij betrokken bij de wel heel rommelige geboorte van *Knack*. Daar was het de eerste maanden een komen en gaan van hoofdredacteurs. Jos De Man was de eerste, maar hij was al weg voor het eerste nummer verscheen, omdat hij niet voldeed aan de normen en regels van Roularta. "Ikzelf vertrok na vijf maanden", vertelt Henry Coenjaarts. "Omdat de directie van Roularta een artikel van mij over een revolutionaire manier om kinderen seksuele opvoeding te geven niet wilde publiceren. Een conflict overigens waarin ik volledig werd bijgetreden door de toenmalige hoofdredacteur Jan Schodts."

Samen met Jos De Man, Paul Goossens en Walter De Bock stond Coenjaarts in 1972 aan de wieg van *Vrijdag*, het eerste echte linkse weekblad in Vlaanderen. "We wisten vooraf dat er onvoldoende geld was om het project lang vol te houden, maar we hebben het niettemin geprobeerd. Op enkele maanden tijd hebben we op journalistiek vlak bakens verzet en aangetoond wat onafhankelijke en progressieve journalistiek hoort te zijn. Na vier maanden was het geld op en werden geen nieuwe geldschieters gevonden." Coenjaarts werkte vervolgens voor het vrouwenblad *Mimo*, dat onder impuls van Karel Anthierens

Henry Coenjaarts: al een lange en veelkleurige carrière achter de rug. (Foto Johan Van Cutsem)

een feministische koers wilde gaan varen. Van 1977 tot 1981 schreef hij als freelancer ophefmakende reportages voor *Humo* over bejaardenzorg, kindermishandeling en patiëntenrechten in ziekenhuizen.

In het najaar van 1981 volgde een overstap naar het satirische weekblad *De Zwijger* dat toen werd voorbereid. "Hoofdredacteur Johan Anthierens had mij gevraagd daarin hetzelfde soort stukken te schrijven als voor *Humo*. Snel bleek dat mijn manier van journalistiek bedrijven niet strookte met de zijne. Hij ging er van uit dat dergelijke dossiers in een vloek en zucht bijgeschreven werden en dat je elke week iets ophefmakends kon maken. Ik heb hem met handen en voeten pogen duidelijk te maken dat je hiervoor echt wel de tijd moet nemen. De traditie van mensen die uit de biecht klappen bestond toen nog niet, en je moest echt de ene steen na de andere omdraaien om relevante info te vinden. Na het derde of vierde nummer ben ik uit *De Zwijger* gestapt en heb ik een tijdlang opnieuw voor *Humo* gewerkt."

We schrijven 1984 als Coenjaarts de kans krijgt om *Intermediair*, het inmiddels opgedoekte blad voor kaderpersoneel, onder handen te nemen. "Het was een grijze muis in het mediagebeuren", vertelt hij. "Ik kreeg van de uitgever de kans om het blad een journalistieke look te geven. Naast nieuws over personeelsbeleid kwamen ook sociaal-economische en culturele items aan bod. Toen de VUM het blad in 1990 overnam kwam ik al snel in aanvaring met figuren als Marc Appel, die het redactionele

helemaal ondergeschikt wilde maken aan de commerciële belangen. In 1993 ben ik om die reden ontslagen en met mij is toen de volledige redactie van *Intermediair* opgestapt." Tot 1995 verzorgde Coenjaarts vervolgens de eindredactie van de sociaal-economische weekendbijlage *TerZake* van *De Morgen*.

RandKrant

In 1996 werd Coenjaarts gekozen om in het communautaire wespennest van de Vlaamse rand rond Brussel te starten met *RandKrant*, een maandblad dat de inwoners van de rand in de ruimste zin moet informeren over hun regio. In het strategisch plan van de Vlaamse regering moest het magazine het Nederlandstalige karakter van de regio ondersteunen. Het blad werd eerst uitgegeven door de pluralistische en onafhankelijke vzw *Informatie Vlaamse Rand*, maar in 2002 besloot Vlaams minister Anciaux het bij de vzw de Rand onder te brengen. Deze overkoepelt de gemeenschapscentra uit de rand en neemt in opdracht van de Vlaamse regering diverse initiatieven ter ondersteuning van het Nederlandstalig karakter van de rand. Met een mengeling van sociaal-economische, culturele en human interest-berichterijding werd *RandKrant* snel een succesverhaal. "Enquêtes leren dat het blad inmiddels uitgegroeid is tot een vaste waarde in de Rand", vertelt Henry Coenjaarts. "De lezers zijn best tevreden met *RandKrant* in zijn huidige vorm. Ze waarderen dat het blad niet de politieke toer is opgegaan, maar bericht over items die hen rechtstreeks aanbelangen: tewerkstelling, mobiliteit, gezondheid, milieukwesties... Aan anderstaligen en buitenlanders wil het blad de boodschap geven dat de rand een boeiende, specifieke Nederlandstalige regio is waar veel te beleven is en vele interessante mensen wonen."

Van meet af aan werd *RandKrant* echter onder zware druk gezet vanuit rechtse hoek, omdat het niet flamingantisch genoeg zou zijn. Al na één jaar moest Coenjaarts beloven dat taalkwesties wat meer aan bod zouden komen. Zowel in het Vlaams parlement als in de Vlaams-Brabantse provincieraad vroegen leden van het Vlaams Belang diverse keren om bij te sturen. Vooral de columns van Brigitte Raskin en Guido Fonteyn waren een doorn in het oog. Henry Coenjaarts: "In een bepaald milieu heeft men altijd gehoopt dat *RandKrant* een Vlaamse versie van het Franstalige

strijdblad *Carrefour* zou worden, iets waar ik mij altijd tegen verzet heb. Sinds het blad in 2002 in handen kwam van vzw *de Rand* hebben we nog uitdrukkelijker moeten opboksen tegen deze groep, die vertegenwoordigers heeft in de raad van bestuur van de vzw en in de redactieraad van *RandKrant*. Wij willen echter absoluut niet de spreekbuis zijn van een bepaald segment in de Vlaamse politiek dat een boodschap wil uitdragen die de meeste mensen niet raakt en die bovendien niet strookt met de opdracht die wij kregen van de subsidiërende overheid." Ook intern was er de voorbije jaren heel wat druk op *RandKrant*. "De belangrijkste bekommernis van vzw *de Rand* en van de Vlaamse regering en provincie Vlaams-Brabant is dat hun beleid op een kritiekloze, aantrekkelijke manier in de verf wordt gezet." Volgens Coenjaarts was de druk bijzonder groot tijdens de beginjaren, toen Luc Vandenbrande in de Vlaamse regering de scepter zwaaide. Met zijn opvolger Patrick Dewael was dat veel minder het geval. Maar ook Vlaams minister Frank Vandenbroucke gaat niet vrijuit. "Zo lieten zijn medewerkers recent in de redactieraad nog blijken dat de minister niet opgetogen was met de kritiek in *RandKrant* van de directies van kleuterscholen over zijn aanpak van de problemen in het kleuteronderwijs."

GEERT SELLESLACHS VOLGT COENJAARTS OP

De vzw De Rand heeft Geert Selleslachs aangeduid als nieuwe hoofdredacteur van de *RandKrant*. Selleslachs was eerder eindredacteur van het tijdschrift *Samenleving en Politiek*, een met de SPA verbonden informatiemagazine. In een brief aan de medewerkers van *RandKrant* laat vzw De Rand intussen weten "dat de raad van bestuur de redactionele onafhankelijkheid van Geert Selleslachs als verantwoordelijke van het tijdschrift garandeert". "De redactionele uitgangspunten van *RandKrant* blijven ongewijzigd: op een niet polemische wijze het Nederlandstalig karakter van de regio ondersteunen." Geert Selleslachs was voordien ook eindredacteur bij de gemeenschapskranten uit de Vlaamse Rand. (LV)

SCHEEF BEKEKEN

"Ik een hype? Ik heb nog niet eens in *Het Laatste Nieuws* gestaan!"

Slimste mens ter wereld Annelies Rutten van Het Nieuwsblad in Humo van 20 november 2007

"Samen met zovelen in het Silicon Valley van de jaren negentig dacht ik dat het web de zakenopportuniteiten van schrijvers en artiesten alleen maar zou vergroten. In plaats daarvan zijn ze afgenomen. Er is een haast religieus geloof in de Valley dat geld vragen voor content verkeerd is. Het enige businessplan in het vooruitzicht is almaar meer reclame verkopen. (...) Er is niets dat informatie op het internet belet om én universeel toegankelijk te zijn én schappelijk vergoed te worden – schappelijk vergoed, niet gratis. De voorbeelden zijn er. Mensen betalen met plezier voor content in bepaalde internetecosystemen, vooropgesteld dat die ecosystemen verrukkelijk zijn."

Internetgoeroe Jaron Lanier in De Morgen van 22 november 2007

"De internetjournalist heeft zich ontwikkeld van 'hobby-Kuifje' tot serieuze collega. Maar dreigt hij niet te worden ingezet om de traditionele en duurdere journalist van de 'oude media' te vervangen? Behalve de meteropnemer en de textielwerker heeft ook de journalist in de eenentwintigste eeuw geen al te beste vooruitzichten."

Frans Oremus in De Journalist (Nederland) van 9 november 2007

"On peut parler d'une certaine mobilisation de la part des médias francophones. J'ai l'impression que l'attitude des médias flamands est plus nuancée, plus diverse. On y a parfois trouvé des reproches très durs envers la N-VA. Je n'ai pas, ou fort peu, trouvé des critiques pareilles sur le FDF par exemple dans la presse francophone."

Guido Fonteyn in La Libre Belgique van 12 december 2007

"Sommige beledigingen werken bevrijdend. Als je, zoals de RTBF, decennialang voor een PS-bastion doorging, en plots een onverlaat

je 'de propagandamachine van Joëlle Milquet' noemt, dan ontkurk je champagne."

Rolf Falter in De Standaard van 12 december 2007

"Inhoudelijk sta ik nog altijd achter *Bye Bye Belgium*, maar ik zou het programma niet meer op dezelfde manier maken. We zijn dan ook door de Conseil Supérieur de l'Audiovisuel veroordeeld omdat we te weinig duidelijk hadden gemaakt dat onze nieuwsuitzending fictie was."

Alain Gerlache, secretaris-generaal van de Franstalige tv-omroepen, in Het Belang van Limburg van 12 december 2007

"Je moet geen genie zijn om te beseffen dat borsten, billen, bankrekeningen, pauzen en prinsen beter verkopen dan armoedige Afrikanen die met elkaar overhoopliggen in een stoffig land, waarvan we de hoofdstad niet kunnen onthouden. Als de logica louter commercieel blijkt, is het moeilijk om aan degelijke berichterijding te doen."

Gie Goris, hoofdredacteur van MO*, in Knack van 12 december 2007

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Chris Van den Durpel tegen *TV Familie*

Met een brief van 28 februari 2007 dienen advocaten Peter Marx en Bob Laes namens hun cliënt Chris Van den Durpel klacht in tegen *TV Familie* naar aanleiding van een artikel dat in het blad van 7 februari 2007 is gepubliceerd onder de titel 'Primeur - Breuk voor Chris Van den Durpel en Willemijn'. Met een brief van 7 maart 2007 dienen zij eveneens klacht in tegen *TV Familie* naar aanleiding van een artikel dat in het blad van 7 maart 2007 is gepubliceerd onder de titel 'Dit is mijn verhaal: mijn wil om te vechten is nog groter dan ooit'.

Hoofdredacteur Isabelle Vandenberghe van *TV Familie* heeft op beide klachten geantwoord met een brief van 18 april 2007. Klager heeft gerepliceerd met een brief van zijn advocaten van 30 mei 2007. Beide partijen hebben ook een aantal stukken bezorgd aan de Raad voor de Journalistiek. De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 15 oktober 2007. Namens klager is zijn advocaat Peter Marx verschenen. Voor *TV Familie* verschenen hoofdredacteur Isabelle Vandenberghe en advocaat Geert Glas.

DE FEITEN

Klager is bekend van radio- en televisieprogramma's. Het weekblad *TV Familie* publiceert in zijn editie van 7 februari 2007 een artikel van journaliste Valérie Lempereur, waarin bekend wordt gemaakt dat het tot een breuk is gekomen met zijn vriendin Willemijn van Dommelen. Op 8 februari stuurt advocaat Peter Marx, namens klager, een aangetekende brief naar de hoofdredacteur van *TV Familie*. Daarin protesteert hij tegen het artikel en vraagt hij binnen 24 uur te bevestigen dat *TV Familie*, en ook de andere magazines van De Persgroep, zich zullen onthouden artikels te publiceren over het privéleven van klager, tenzij mits diens voorafgaande toestemming.

Met een aangetekende brief van 9 februari 2007 deelt hoofdredacteur Isabelle Vandenberghe aan advocaat Marx mee dat zij niet kan ingaan op dit verzoek, omdat het strijdig is met de vrijheid van meningsuiting. Met een aangetekende brief van 15 februari 2007 bevestigt advocaat Marx zijn standpunt, en protesteert hij ook tegen het interview dat journaliste Valérie Lempereur op 13 februari heeft afgenomen van de broer van klager, die in een rust- en verzorgingstehuis verblijft en van wie klager de voorlopig bewindvoerder is. In de brief verzet advocaat Marx zich namens zijn cliënt formeel tegen de eventuele publicatie van dit interview. In het nummer van 7 maart 2007 van *TV Familie* wordt toch een interview met de broer van klager gepubliceerd.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Chris Van den Durpel voert bij monde van zijn advocaat Peter Marx aan dat hij zijn privéleven steeds heeft afgeschermd van de openbaarheid. Daarom neemt hij aanstoot aan de manier waarop *TV Familie* zijn privéleven en zijn gezinsleven heeft aangetast met de artikels van 7 febru-

ari en 7 maart 2007. Hij is eveneens van mening dat de methode waarop *TV Familie* aan zijn informatie is geraakt, een inbreuk uitmaakt op de journalistieke beroepsethiek. Van den Durpel betoogt dat een publieke figuur even veel recht op privacy heeft als ieder ander, tenzij elementen uit het privéleven een maatschappelijk belang hebben. Maar hiervan was in dit geval geen sprake.

De eerste klacht van Van den Durpel betreft het artikel van 7 februari 2007, waarin wordt bekend gemaakt dat er een einde is gekomen aan zijn relatie. Klager erkent dat *Het Laatste Nieuws* en *Humo* in dezelfde periode, weliswaar op een bescheiden manier, eveneens melding hebben gemaakt van het einde van zijn relatie. Maar in beide bladen wordt ook aangegeven dat hij zelf niet op dat onderwerp wil ingaan. Dat bewijst volgens klager dat hij geen prijs stelt op aandacht voor zijn privé situatie.

Klager tilt ook zwaar aan de manier waarop journaliste Valérie Lempereur haar informatie heeft proberen in te winnen. Volgens Van den Durpel heeft de journaliste er zijn gewezen vriendin tot twee maal toe mee bedreigd een artikel te publiceren dat hem ernstige schade zou toebrengen indien hij niet zou ingaan op haar verzoek om een interview over zijn privéleven te verlenen. Omdat klager niet bereid was om voor de druk te bezwijken heeft de journaliste op 13 februari 2007, na publicatie dus van het eerste artikel, een bezoek gebracht aan zijn broer, die in een instelling verblijft en van wie hij voorlopig bewindvoerder is. De journaliste heeft een interview afgenomen van de broer van klager, waarin ook naar diens privé situatie werd gevraagd. Met een aangetekende brief van 15 februari 2007 van zijn advocaat heeft klager *TV Familie* op de hoogte gebracht van de toestand van de broer van klager. Hij heeft zich formeel verzet tegen publicatie van dit interview en geëist dat het blad verdere initiatieven met betrekking tot zijn privéleven zou staken.

Klager tilt dan ook zwaar aan het feit dat *TV Familie* niet op die vraag is ingegaan, en dat in de editie van 7 maart 2007 het interview met de broer van klager wordt gepubliceerd. Dit interview, en de manier waarop het tot stand is gekomen, vormt het voorwerp van de tweede klacht van Van den Durpel. Volgens hem komt het interview neer op een inbreuk op zijn gezinsleven, en is de manier waarop het is afgenomen strijdig met de journalistieke ethiek.

Hoofdredacteur Isabelle Vandenberghe van *TV Familie* en advocaat Geert Glas voeren vooreerst aan dat tweede klacht van Van den Durpel onontvankelijk is. Volgens hen heeft klager geen persoonlijk belang bij het artikel van 7 maart 2007 en de manier waarop het tot stand is gekomen, omdat het om een interview met zijn broer gaat.

TV Familie is ook van mening dat beide klachten ongegrond zijn. Hoofdredacteur Vandenberghe deelt mee dat journaliste Valérie Lempereur al eerder, meer bepaald in 2005 en in opdracht van het weekblad *Story*, afzonderlijke interviews heeft afgenomen van klager en zijn toenmalige vriendin, waarin ook hun relatie ter sprake was gekomen. Die interviews zijn toen niet gepubliceerd, omdat er een einde was gekomen aan de samenwerking tussen *Story* en Lempereur. Alleszins hebben verscheidene media in 2005 melding ge-

maakt van het feit dat Chris Van den Durpel een relatie had met mevrouw Van Dommelen, zodat het zinvol was om in 2007 ook te berichten over het einde van die relatie. Daar komt bij dat niet enkel klager een publieke figuur is, maar dat ook zijn gewezen vriendin als woordvoester van VT4 een zekere bekendheid geniet. *TV Familie* wijst erop dat de berichtgeving correct was, en voorts geen onnodige privégegevens bevatte. Hoofdredacteur Vandenberghe ontkent formeel dat journaliste Valérie Lempereur met het oog op haar artikel klager of diens vroegere vriendin zou hebben bedreigd.

Het interview met de broer van klager, dat in het weekblad van 7 maart 2007 werd gepubliceerd, kadert volgens *TV Familie* in een reeks met portretten van mensen die een tegenslag te boven zijn gekomen. Er bestaat volgens *TV Familie* geen enkel verband met de eerdere berichtgeving over klager, en in het interview komt klager slechts zijdelings ter sprake. *TV Familie* was wel op de hoogte van het feit dat de broer van klager in een rust- en verzorgingstehuis verblijft, maar tijdens het gesprek was hij helder van geest. De beslissing om het interview te publiceren is genomen na kennis te hebben van de brief van de advocaat van klager, waarin die verzet aantekende tegen de publicatie ervan.

BESLISSING

Over de grond van de eerste klacht

Klager is door zijn talrijke optredens voor radio, televisie en op theaterpodia een bekende persoonlijkheid. Ook zijn voormalige vriendin genoot een zekere bekendheid, niet enkel als woordvoester van VT4 maar eveneens door haar eerdere medewerking aan televisie- en radioprogramma's. In 2005 hebben diverse media, waaronder *Het Laatste Nieuws*, *Het Nieuwsblad* en *Het Belang van Limburg*, bekendgemaakt dat beide een relatie zijn aangegaan. Het is dan ook niet onlogisch dat de media melding maken van het einde van die relatie. *TV Familie* heeft dat gedaan op een wijze die overeenkomt met de stijl van het blad, maar heeft in het artikel verder geen onnodige details vermeld, die een ongeoorloofde inbreuk in privéleven van klager zouden uitmaken.

Wat dit onderdeel betreft, is de klacht ongegrond.

Klager voert aan dat de journaliste hem en zijn voormalige vriendin voorafgaand aan de publicatie zou hebben bedreigd. Dit wordt door de hoofdredacteur van *TV Familie* formeel ontkend. Het onder druk zetten van mensen met de bedoeling om van hen een interview af te dwingen of bijkomende details te ontlokken over hun privésituatie, is beroepsethisch onaanvaardbaar. In dit geval is de Raad echter niet in de mogelijkheid zich uit te spreken over de eventuele druk die er op klager zou zijn uitgeoefend, en dient de Raad zich te onthouden van een oordeel over dit onderdeel van de klacht.

Over de ontvankelijkheid van de tweede klacht

Klager is door de vrederechter aangesteld als voorlopig bewindvoerder van zijn broer. Klager komt eveneens ter sprake in het interview dat *TV Familie* met Daan Van den Durpel heeft gepubliceerd. Hij heeft daarom een persoonlijk belang bij de klacht die hij heeft ingediend naar aanleiding van dit interview en zijn klacht hierover is ontvankelijk.

Over de grond van de tweede klacht

Hoewel klager *TV Familie* tijdig op de hoogte heeft gebracht van de toestand van zijn broer en zich formeel verzet heeft tegen de publicatie van het interview dat journaliste Valérie Lempereur van de broer heeft afgenomen., heeft *TV Familie* hier geen rekening mee gehouden. *TV Familie* heeft ruim twee weken nadien zonder meer het interview gepubliceerd. De redactie is daardoor tekort geschoten in haar plicht om, gelet op de toestand van de broer van klager, een bijzondere zorgvuldigheid aan de dag te leggen. In de gegeven omstandigheden had de redactie op zijn minst contact moeten opnemen met klager, om na te gaan of en in welke mate het interview nog kon worden gepubliceerd.

Daarom is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: De tweede klacht is gegrond

Brussel, 8 november 2007

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK KRIJGT NU OOK TE MAKEN MET INTERNET

Zoals vorig jaar, zal de Raad voor de Journalistiek ook in 2007 met een veertigtal nieuwe klachten zijn geconfronteerd. Nieuw in vergelijking met vorige jaren is dat daar nu ook een vijftal klachten tegen internetmedia bij zijn. Dat blijkt uit het (voorlopige) jaarverslag van Flip Voets, de secretaris-generaal en ombudsman van de Raad voor de Journalistiek. Opnieuw heeft de meerderheid van het ongenoegen te maken met onzorgvuldigheden in de berichtgeving: fouten, geen wederwoord, slechte bronnencontrole. Met stip op twee blijven de klachten over schending van de privacy. Zowat de helft van de dossiers wordt afgesloten met een beslissing van de voltallige Raad voor de Journalistiek. In zeker een derde van de gevallen wordt het probleem opgelost met een minnelijke regeling op initiatief van de ombudsman. Op dit ogenblik zijn, de klachten uit voorgaande jaren meegerekend, een twintigtal dossiers in behandeling bij de Raad. Afgezien van de 'opkomst' van het internet in de caseload van de Raad, signaleert Flip Voets nog een opvallende trend: de dossiers worden steeds zwaarder, en worden meer en meer ook door heuse advocaten behartigd, die daarbij praktijken toepassen die ook voor de rechtbanken worden uitgespeeld. "Het risico bestaat dan ook", besluit Flip Voets, "dat we op termijn niet langer de gemiddelde behandelingsduur van 6 maanden voor een dossier zullen kunnen handhaven." (PD)

FRANS BOENDERS: 'EERLIJKHEID GAAT BOVEN DE P

Ruim dertig jaar was hij de intellectueel van Radio 3. Hij vertrok toen die zender in Boenders (65), die tot eind volgend jaar de voorzitter is van de Koninklijke Vlaamse hele weg af te leggen."

"Weet je wat me tegenwoordig zo opvalt? Er zijn alleen nog experts. Jonge mensen studeren af, niet zelden met twee doctoraten, maar een breed gesprek kun je niet meer met ze voeren. Dat vind ik jammer. In mijn werk heb ik me juist altijd onttrokken aan elke vorm van specialisatie. Met mijn programma's wilde ik bruggen slaan, verbanden leggen, grotere patronen ontdekken in iets wat op het eerste gezicht misschien niet veel betekenis had. Dat deed ik elke keer vanuit een huwelijk van geestdrift en scepsis.

Eind jaren negentig sloeg de openbare omroep een nieuwe weg in. Ik wilde me niet beknot voelen en heb de eer aan mezelf gehouden: vervroegd pensioen. Het zou unfair van me zijn om nu naar mijn voormalige werkgever na te trappen, want tot aan mijn afscheid had ik toch wel een héél grote vrijheid genoten. Ik was het geprivilegieerde buitenbeentje. En, tja, daar zullen anderen het ongetwijfeld moeilijk mee gehad hebben. Toch ben ik vertrokken, omdat ik mezelf niet vond passen in de nieuwe sfeer van het *formaten* van programma's. Bij mij moet het kunnen uitdijen naar alle kanten – en daar wil ik plezier aan beleven, dus moet ik er tijd voor hebben. Terwijl *formatten* per definitie betekent: inkorten. Wij, programmamakers, kregen ineens te horen dat we geen luisteraars hadden, maar 'klanten die op hun specifieke wensen bediend moeten worden'. Ik heb aandachtig naar die managers geluisterd, van wie sommigen niet eens *Radio 3* in de zenderverdeling wisten liggen, maar vond het uiteindelijk tijdsverspillend. Het resultaat kon ik namelijk op voorhand voorspellen: minder ruimte om mijn gang te gaan. Dus heb ik de deur achter me dichtgetrokken."

"Toen ik halverwege de jaren zestig bij de radio kon beginnen, heb ik daarvoor zelfs mijn studies Germaanse filologie in Leuven afgebroken. Ik was geslaagd voor het vergelijkend examen voor producer en de werfreserve duurde maar zes maanden. Die unieke kans wilde ik niet verkwanzelen, zodat ik onmiddellijk aan de slag ben gegaan. Met in mijn achterhoofd het voornemen: ooit maak ik mijn licentiaatstudie wel af. Maar dat is er nooit meer van gekomen. Ik heb dus alleen een kandidaatsdiploma Germaanse filologie en daarnaast een baccalaureaat thomistische wijsbegeerte.

De openbare omroep was toen nog een echt krabbennest waarin de tegenstelling tussen vrijzinnigen en katholieken fel speelde. Zeker voor de uitzendingen met een levensbeschouwelijke uitstraling. Zelf kreeg ik bij mijn aanwerving sowieso een rechts etiket: ik had in Leuven gestudeerd en sinds mijn achttiende schreef ik voor *De Standaard der Letteren*. In werkelijkheid was ik al een poos van het intense katholieke geloof van mijn jeugd afgevallen, maar ja, wie kon dat met zekerheid zeggen? Ik ben nooit lid geweest van een vakbond, laat staan van een partij. In wezen ben ik gewoon altijd een anarchist gebleven, een minnaar van het onafhankelijke denken, wat niet wil zeggen dat ik niet religieus ben.

Dat niemand een duidelijk zicht kreeg op mijn kleur, had voor- en nadelen. Mijn toenmalige schoonvader was Gabriel Vandeputte, een West-Vlaamse CVP-senator. Dan was je

destijds bijna God zelve in Vlaanderen! Enerzijds wilde ik die rechtlijnige man niet te fel voor het hoofd stoten, anderzijds wilde ik toch mijn eigen zin doen. Op een dag heb ik een officiële blaam gekregen, omdat een van mijn vrienden in de raad van bestuur dat had geëist. Wat was er gebeurd? Ik had Gisela Elsner, winnares van de Prix Formentor en lid van de laatste lichting van Gruppe 47, uitgebreid geïnterviewd. Van haar mocht ik een ongepubliceerd verhaal vertalen en in de uitzending voorlezen. Het ging over een jonge vrouw die haar geslacht bekeek met een spiegel – zulke dingen gebeuren nu eenmaal, men moet zichzelf langs alle kanten leren kennen. Maar voor een zondagmiddag bleek dat voor die vriend van mijn schoonvader toch iets te seksueel getint en dus schandelijk. Hij kreeg zijn zin: er volgde een blaam van administrateur-generaal Paul Vandebussche. Waar ik overigens nog altijd trots op ben."

"Na vijf jaar had ik mijn niche gevonden: negentiende-eeuwse literatuur, filosofie, het Oosten, de dingen waar mijn collega Freddy De Vree zich minder toe aangetrokken voelde. We hadden elk onze speeltuin en respecteerden elkaars vrijheid. Over een aantal zaken waren we het roerend oneens, maar net dáárover taptten we samen lol, elkaar liefdevol tackelend. De lichtzinnigheid vond ik in mezelf, terwijl Freddy in hogere mate het virtuoze had. Met zijn scherpe humoristische geest kon hij veel makkelijker van toon verspringen dan ik.

Vergeet niet: in die tijd maakten we elke dag een programma. De leuke compensatie voor dat intense werken was dat ik, omdat onze programma's van tevoren werden ingeblikt, veel op reis kon gaan. Als ik passeerde bij de kassier die de voorschotten regelde, placht die te zeggen: 'Ha, ben je daar weer?' Uit zijn mond vernam ik dat ik van alle BRT-personeelsleden het meest reisde. Daar ben ik Vandebussche dankbaar voor, net zoals voor de vrijheid die hij me gunde om ook voor de VPRO te werken. Dat was dan meestal televisie, omdat zij niet zoveel mensen hadden die vloeiend Frans en Duits konden spreken. Dat vond Vandebussche allemaal prima, zelfs een eer, dat iemand uit zijn huis daarvoor werd gevraagd. Zo heb ik bijvoorbeeld Marguerite Yourcenar leren kennen, waaruit een vriendschap groeide."

"Natuurlijk heb ik als boeddhist nog een hele weg af te leggen. Ik kan nog altijd onvoldoende 'rust in de actie' vinden. Dingen blijven me irriteren: de onnozelheden in de politiek, de verkleuterling van het tv-journaal van de openbare omroep... Een Vlaamse avonturier wordt in Iran opgepakt – wat bij de risico's van het avonturierschap hoort – en bij zijn terugkeer in eigen land voeren de journalisten hem en zijn familie op als helden. Dat moet ik dan belangrijk nieuws vinden? *Quod non*. Nu ja, dat ik me daarover nog kan opwinden, betekent dat het bloed nog goed door mijn aderen stroomt. Ik zal me wellicht tot mijn laatste snik blijven ergeren aan dingen. Er is zoveel vatbaar voor verbetering. Ikzelf inclusief."

PIJN DIE HET AFSCHEID VEROORZAAKT'

Klara veranderde, omdat hij het ergste vreesde voor het niveau. Ontmoeting met Frans de Academie voor Wetenschappen en Kunsten. "Natuurlijk heb ik als boeddhist nog een

Gelukkig is er nog *Klara!* Ik ben daar dan wel als werknemer op de vlucht geslagen, maar het blijft van het beste dat ik op de kabel kan vinden. Vooral in de namiddag, als ik een beetje moe geschreven of gelezen ben. Dan kan ik op *Klara* tenminste nog een volledig concert beluisteren. Op andere momenten krijg ik er helaas te vaak te maken met gekapt stro, al dan niet onderbroken door een gesprek met een luisteraar dat me met plaatsvervangende schaamte vervult. 'Ik vind dit prachtige muziek, want op deze noten heb ik mijn man leren kennen...' Gun dat toontje toch liever aan *Radio 1!* *Klara* is nu de *Radio 1* van vroeger, terwijl *Radio 1* tegenwoordig... tja, nauwelijks nog iets voorstelt.

En leve de jazzuitzendingen van Marc Van den Hoof! We kennen elkaar niet echt goed, maar ik voel veel sympathie voor hem. Zonder Jean-Pierre Rondas te vergeten. Hij bereikt in zijn gesprekken soms een kwaliteit die ik zelf niet haalde, al heeft hij het voordeel maar één programma per week te moeten maken. Ik hou mijn hart vast voor de dag dat hij met pensioen gaat. Het zal misschien het dankbare alibi zijn om dat soort uitzendingen definitief te schrappen."

"Televisiewerk vond ik leuk, maar het kon niet tippen aan de intimiteit van de radio. De technicus aan de andere kant van het raam in de studio was degene tot wie ik me richtte. Praten, zonder een echt uitgeschreven tekst, gewoon met wat notities voor me: op den duur kon ik dat en ik vond het heerlijk. Ik wilde zaadjes leggen. Vertellen op een ma-

nier dat een kind van dertien jaar het niet per se hoefde te begrijpen. Ik nam mijn beperkt segment van luisteraars au sérieux en moest daar soms voor op mijn tippen gaan staan. Ik wilde niet dat ze dachten: daarover hebben we al genoeg gehoord of gelezen. Daarom zocht ik altijd hoe ik ze kon verrassen met iets nieuws.

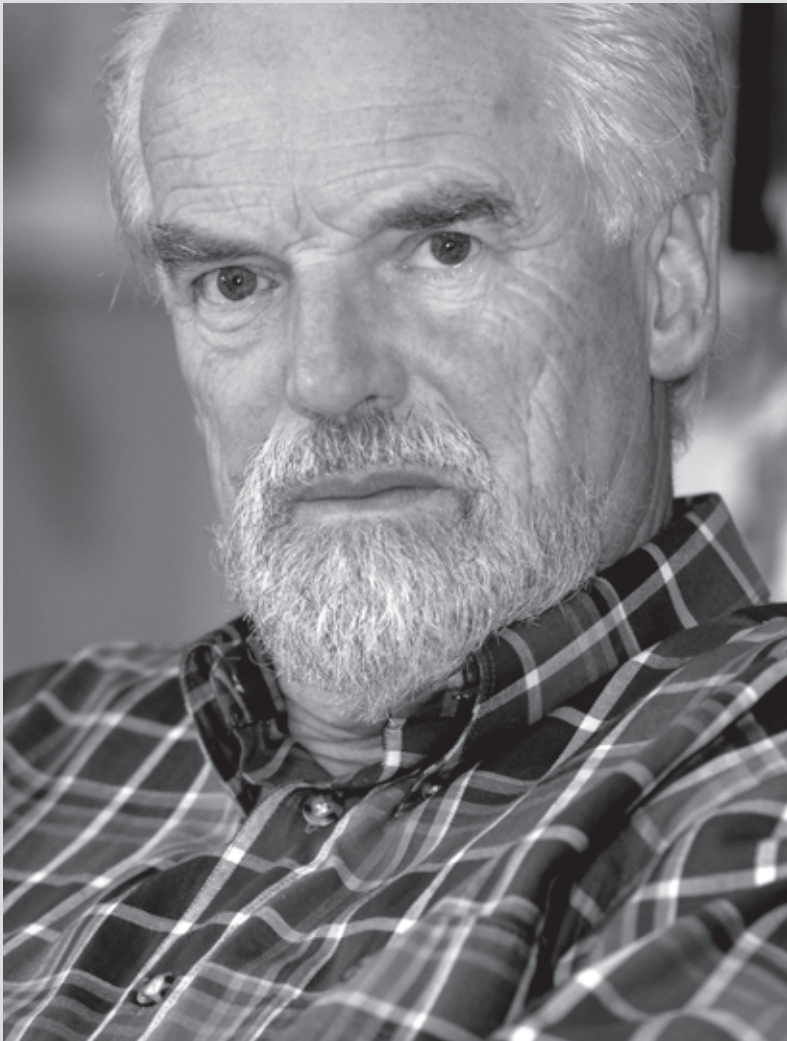
In het begin kregen we een zee van tijd om een programma te maken. Mijn eerste twee programma's gingen over evenveel gestorven dichters die op dat moment niemand eigenlijk nog las: Gerard Manley Hopkins en E.E. Cummings. Ik mocht zelf vertalingen van hun gedichten maken en zocht iemand met wie ik daar een uur over kon praten. Zo heb ik het vak geleerd. Maar gaandeweg had ik steeds meer uren te vullen, zodat het allemaal sneller moest gaan. Wat me een andere manier van werken bijbracht.

Ik zocht dus onderwerpen die nog niet platgetreden waren. In dat opzicht voelde ik me toch wel een beetje een opvoeder. Dat vind ik nog altijd geen vies woord. Maar wie durft nog te zeggen dat de openbare omroep een opvoedende taak heeft? Gelukkig is er nog Rondas op *Klara!* Gelukkig is er nog *Overleven* op *Canvas!* Eén ding weet ik: als dat soort programma's in de toekomst blijft bestaan, zullen we het niet aan de politici te danken hebben. En ook niet aan die wasen neus van een raad van bestuur. Adriaan Verhulst durfde tenminste nog in te grijpen als hij het te gortig vond. Die moedige verantwoordelijkheidszin heb ik bij zijn opvolgers Herman Balthazar en Els Witte niet vastgesteld. De toestand

"Ik vond mezelf niet passen in de nieuwe sfeer van het formatten van programma's. Formatten betekent per definitie: inkorten." (Foto Maitrise)

Iconen van de Vlaamse journalistiek

"Een openbare omroep is geen bedrijf. Het doel is niet geld te verdienen, er valt alleen geld uit te geven." (Foto Maitrise)

vandaag op de radio en televisie van de VRT: *anything goes*, zonder enige schroom voor het platte. Maar een openbare omroep is geen bedrijf. Het doel is niet geld te verdienen, er valt alleen geld uit te geven."

"Mijn verbaliteit heb ik van mijn moeder. Mijn vader, een handelaar uit liefde voor zijn vrouw maar een kunstschilder, tekenaar en muzikant voor zijn plezier, heb ik nooit gekend. Ik was zes maanden toen hij stierf. Naar verluidt lijk ik fysiek op hem. Na zijn dood ben ik tussen vrouwen opgevoed. Vier vrouwen: mijn sterke moeder, mijn twee zussen en Kobie, de meid uit het Noord-Brabantse Hoogerheide. Mijn moeder sprak als Brugman en zij heeft me met die gave besmet. Ook in bredere optiek zijn het altijd vooral vrouwen geweest die me hebben beïnvloed. De vriendinnen, de geliefden. Dat die in de loop van mijn leven elkaar hebben opgevolgd, vind ik een normale zaak: ik verander, zij veranderen. En als het vuur uit de liefdesband is, wil ik consequent zijn. Eerlijkheid gaat boven de pijn die het afscheid veroorzaakt. Ik, die mijn hele leven toch onbewust naar vaderfiguren heb gezocht, heb in elk geval het meest te danken aan die vrouwen. Na het afscheid blijven ze in me aanwezig. Met sommigen van hen ga ik nog wel eens eten en heb ik intieme gesprekken. 't

Is niet omdat ze geen minnares meer zijn, dat ik niet kan begrijpen waarom ik ooit op hen verliefd ben geworden."

"Mannen zijn voor mij dan weer synoniem van kennis en macht. Zelfs Jan Hoet heeft mij uiteindelijk zelfkennis bijgebracht. Om maar iets te noemen: dat ik wat meer moet kunnen lachen om mezelf. Nadat ik het pamflet *Kunst zonder kader, museum zonder hoed* had gepubliceerd, zag ik na verloop van tijd toch in dat ook Hoet zijn verdienste had. Op een andere manier dan ik – tja, wat ben je met identieke wezens? 't Is weer goed gekomen tussen ons tijdens een Biënnale-opening in Venetië. We waren allebei uitgenodigd op een diner, waar we door de ironie van het lot schuin tegenover elkaar kwamen te zitten. Alleen dat al veroorzaakte een grijs aan beide kanten. Na het eten zijn we doorgezakt en hebben we het wezenlijke uitgepraat. Sindsdien gaat het goed tussen ons, als we elkaar zien. Achteraf denk ik: met dat pamflet heb ik hem ongelukkig gemaakt. En zoiets heb ik liever niet op mijn geweten."

"Enkele weken geleden is een bundel gedichten van me verschenen: *De Sulamitische*. In die 53 sonnetten ga ik met de billen bloot, ze vormen mijn intieme autobiografie en zijn een hommage aan mijn geliefde. Gedichten schrijven is belangrijk voor me. Ik doe het al heel lang, zonder dat ik daar grote ruchtbaarheid aan heb gegeven. Voor het grote publiek was ik de energieke, intellectuele radiofiguur, maar in die gedichten leer je me op een andere manier kennen: de melancholicus, de onzekere man, de gulzige proever van natuurxtases.

Hoe intens ik de liefde ook beleef, er kleeft altijd iets onvolmaakts aan. Omdat bijvoorbeeld de vrouw in kwestie niet voldoende beschikbaar is voor mijn omnivore verlangens. Terwijl ik, vanuit mijn kennis van het boeddhisme, beter zou moeten weten: het verlangen is een vernietigende kracht. Kijk naar al die CEO's: hoe meer ze verdienen, hoe ongelukkiger ze worden. En zo gaat dat ook met het seksuele verlangen. Het Don Juan-syndroom, hé: hoe meer vrouwen je al op je boekje hebt, hoe meer je er nog aan toe wilt voegen. De intellectueel in mij ziet dat allemaal keurig in, maar de passionele mens Boenders blijft het er moeilijk mee hebben. Ach, lees mijn sonnetten maar. De grootste luxe die me na mijn afscheid van de radio te beurt is gevallen, is dat ik nu meer tijd heb. Als ik een opdracht krijg, kan ik er langer aan werken. Vroeger kon ik ook een essaytje van twintig pagina's schrijven, maar het ging ten koste van mijn nachtrust. Nu hoef ik mezelf minder onder druk te zetten, en dat komt het uiteindelijke resultaat wellicht ten goede. Tussendoor kan ik mezelf verwennen. Met een boek of een film. Of ik ga een glas whisky bij mijn buurvrouw-boerin drinken en hoor van haar hoe het met de koeien gaat. Ook dat is een genoegen voor een boeddhist in wording."

KIBBELEN OM ANNICK

Kirsten Bertrand
Het Belang van Limburg

Vriend en vijand waren het er roerend over eens: de aflevering van *Koppen Justitie* die volledig was gewijd aan de moord op Annick Van Uytsel, zat goed in elkaar. De nieuwe elementen in het onderzoek – de mysterieuze vuilzakken op kop – waren duidelijk in beeld gebracht. Voor de oproep tot getuigen en de dader hadden de makers handig en toch sereen ingespeeld op de emoties van de kijkers door zowel de vriendinnen als de ouders van de tiener uitgebreid aan het woord te laten.

Toch stuitte de voorlaatste aflevering van het *Eén*-programma op heel wat weerstand bij journalisten die de zaak voor hun medium volgen. Reden: de exclusieve samenwerking tussen het gerecht en de openbare omroep. “Daar gaan we weer”, zullen ze aan de Reyerslaan denken. *Justitiemadammen* Machteld Libert en Caroline Van den Berghe hebben al wel vaker moeten horen dat ze door hun bevoorrechte relatie met het gerecht – de VRT en de magistratuur hebben een protocol opgesteld – gemakkelijker toegang hebben tot (gecontroleerde) informatie. Denk maar aan de primeur over de teruggevonden fiets die zij deze zomer konden brengen. Maar in de zaak Van Uytsel ging die samenwerking de laatste maand toch wel behoorlijk ver. Andere (lees: commerciële) media die ook over de recente mediacampagne van het Leuvense gerecht wilden berichten, werden zowaar afgesneden van informatie. Zo wilden de vrienden van Annick al weken van tevoren niet meer spreken met de ‘andere’ journalisten. “Wij mogen niks zeggen van *Koppen Justitie*”, klonk het in Diest. Goed opgebouwde relaties lieten na talrijke onbeantwoorde telefoons plots per sms weten: “sorry, geen commentaar”. Iedereen moest maar naar *Koppen Justitie* kijken. Ook de ouders wensten geen of nauwelijks commentaar te geven aan de kranten en de commerciële zender daags voor het gerecht het nieuwe opsporingsbericht zou verspreiden. “Wij hebben op uitdrukkelijke vraag van het parket meegewerkt aan de *Koppen-reportage*”, sprak vader Van Uytsel aan de telefoon.

Dat het gerecht zelf ook nattigheid voelde, bleek donderdagmiddag 29 november na *Het Journaal* van 13 uur. Parketwoordvoerder Vits pleegde een telefoontje naar de nieuwsdienst om z’n ongenoegen te uiten over de inhoud van het item over de nieuwe mediacampagne. Daarvoor was gebruik gemaakt van elementen die pas ‘s avonds in het opsporingsprogramma aan bod mochten komen. De andere media kregen uiteindelijk pas om 14 uur de inhoud van het nieuwe opsporingsbericht toege-

(Foto Luc Daelemans)

stuurde, en waren dus in snelheid gepakt door de VRT, die voor kennis had.

Door die exclusieve samenwerking voelde een ploeg van VTM zich gedwongen om de persvisie van *Koppen Justitie*, die enkel bedoeld was voor de krantenjournalisten, bij te wonen. Het gerecht wilde immers aan de commerciële zender nog geen officiële commentaar geven bij het rondgestuurde opsporingsbericht. Pas vrijdagochtend zou het gerecht in Leuven een persconferentie organiseren. “Niet eerlijk”, vond nieuwsanker Farouk Özgünes. “In een maatschappelijk zo belangrijke zaak als deze mag het parket toch niet met exclusiviteit voor één zender werken. Wat als de gouden tip bij een VTM-kijker zit?” Maar op de persvisie werd Farouk wel de deur gewezen door Kris Hoflack, hoofdredacteur Duiding van de VRT.

Ook het feit dat het gerecht zelf had bemiddeld om ouders en jongeren tot samenwerking met de programmamakers te overhalen, zette kwaad bloed. Heel wat journalisten probeerden tenslotte al maanden om de entourage van Annick te spreken, maar konden hiervoor niet rekenen op hulp van het parket. “Irrelevant”, reageerde parketwoordvoerder Vits achteraf. “Het enige opsporingsprogramma in Vlaanderen zit nu eenmaal bij de VRT, dus is het logisch dat wij daarvan gebruik maken. Wij hebben op voorhand goed afgewogen of het nuttig was dat de ouders meewerkten aan de uitzending, en we hebben hen daarin professioneel begeleid.”

Na afloop van de uitzending wilden de Concentra-kranten nog een aantal beelden bestellen uit de aflevering van *Koppen Justitie*. Het ging om een beeld van Annick, een beeld van haar vriendinnen en een beeld van haar ouders. Na contact met de makers bleek dat het beeld van de vader en de moeder niet geleverd kon worden, beelden van Annick en haar vriendinnen waren wel te koop a rato van 125 euro per stuk. Welke lijn de openbare omroep volgt om het ene beeld wel en het andere niet te leveren, is onduidelijk.

Hoe dan ook, het gekibbel over het programma zal weldra ophouden. *Eén* voert het veelbekeken *Koppen Justitie* af, ondanks het feit dat één zaak op drie die aan bod komt, wordt opgelost. Als de commerciële er hun voordeel mee willen doen, moeten ze nu maar in het gat springen. Blijft de vraag of zij op evenveel medewerking van het gerecht zullen kunnen rekenen...

Volgende keer: Jens Franssen

BIJ HET OVERLIJDEN VAN WALTER DE BOCK (1946-2007)

Paul Goossens

Walter, je was een uitzonderlijk journalist omdat je nooit geloofde wat je zag of wat men je absoluut wou laten zien. Voor jou was er altijd zoveel meer achter de schijn van de dingen. Vandaag willen wij evenmin geloven wat we zien. Zijn we er echt wel zeker van dat je geen listige verdwijntruc bedacht en dat je binnenkort met een heel straf verhaal naar boven komt? Je hebt op dat punt een reputatie.

Ik hoop dat er vandaag iets gelijkaardigs aan de gang is. Het kan toch niet dat we uitgerekend op deze 1ste december, een dag die wegens de politieke crisis allicht een speciale vermelding in de Belgische geschiedenis krijgt, en uitgerekend in dit gebouw (*de promotiezaal van de KU Leuven, nvdr.*) definitief afscheid zouden nemen. Om je even te citeren, Walter, "hier klopt iets niet". Een paar keer hebben we dit gebouw bezet, de gevel met affiches en spuitbussen bijgekleurd, het meubilair en zijn kantoorhouders weinig respectvol behandeld. De 'Hallen' waren meer dan een gebouw, het was een instituut, een machtscentrum, een symbool. Bijgevolg konden ze op je bijzondere belangstelling en passend wantrouwen rekenen, want je was zeer allergisch voor autoriteit die haar legitimiteit uit dogma's, tradities, territoria, bezit of een combinatie van dat alles puurde. Die achterdocht heeft je gelukkig nooit verlaten. Zo werd je pen steeds scherper, je enquêtes steeds grondiger en verzoende je de journalistiek, die per definitie maatschappijkritisch en allergisch voor de macht hoort te zijn, met haar echte bestaansredenen. (...)

(Foto: Johan Van Cutsem)

Toen ik voor het eerst hoorde dat je levenswerk, je archief, naar de KU-Leuven zou gaan, stond ik opnieuw perplex. Even vreesde ik dat de 'sneeuw in je hoofd' je op de glijbaan van de recuperatie had gebracht. Ik heb het verkeerd ingeschat. Het lijkt me een heel verstandige zet, want deze universiteit is het nu aan zichzelf verplicht om het journalistiek engagement van zijn dissidente alumnus een vervolg te geven. In deze commerciële tijden waar uitgevers vooral in hapklare journalistiek willen investeren, is deze universiteit misschien de plaats bij uitstek waar echte en geëngageerde onderzoeksjournalistiek een nieuwe impuls kan krijgen. Misschien heb je ons en vooral de jonge generatie journalisten een ontsnappingsroute aangetoond.

Ontsnappingsroutes, daar was je sterk in. Zowel in de rumoerige studententijd en de al even turbulente jaren op *De Morgen* was je niet zelden degene die de weg uit de impasse wees. De weg *vragen*, heb ik je daarentegen maar één keer weten doen. In mei 1968, ergens in een godverlaten gat in het noorden van Frankrijk waren we de weg – er waren nog geen autowegen – naar Parijs en de brandende barricades kwijt. Aan een boer, pet diep over de oren, die zijn hele leven zijn dorp niet verlaten had, vroeg je in je beste Frans: "*Camarade, c'est par où la lutte des classes?*" Hij wees naar rechts, maar jij besliste dat het links moest zijn. Immers, zo doceerde je, de reactie mocht je nooit vertrouwen. Walter, waar je ook bent, volg je intuïtie en zet het establishment alvast op fiche, want bazen kun je nooit vertrouwen.

AFSCHIED VAN EEN VOORTREKKER

Walter De Bock was een product van de generatie die politiek dakloos werd genoemd. Niet dat die journalisten geen overtuiging hadden. Maar ze hadden zich wel losgerukt van de politieke en andere bevoogding waaraan media en journalisten voordien nog onderworpen waren. Journalistiek, het zorgvuldig vergaren en uitbrengen van informatie, werd een waarde op zich.

Als geen ander was Walter een voortrekker in dat emancipatieproces. Zijn talrijke artikelen, boeken, interventies op radio en televisie waren het resultaat van onvermoeibaar speurwerk, van opzoekingen, van contact opbouwen en onderhouden met een immens netwerk van tipgevers, van plaatsbezoeken en observaties, van zorgvuldig checken en dubbelchecken van de gegevens die hij op die manier verzameld had. Met een monnikengeduld bracht hij de elementen samen die hij opdiepte uit het *Staatsblad*, uit jaarverslagen en archieven, uit gespecialiseerde tijdschriften of gewoon uit de krant. Alles kon immers bruikbaar zijn om verbanden te leggen die voordien niemand waren opgevallen. Het werd allemaal opgetekend met pen en op papier en kwam terecht in een immens steekkaartensysteem. Van scanners en digitale databanken was nog

geen sprake en *computer assisted reporting* moest nog worden uitgevonden. Bedenk dat de openbaarheid van bestuur toen nog in haar kinderschoenen stond, en het bronnengeheim van journalisten was niet beschermd, maar werd door justitie geregeld geschonden, zoals Walter zelf heeft mogen ondervinden. (...)

De journalistiek maakt moeilijke tijden door. Nieuws dreigt een product te worden als een ander en journalisten staan onder druk om op korte termijn te scoren. De waan van de dag primeert. Maar diep graven naar de waarheid vraagt juist tijd en ruimte, en dat vloekt met de instantberichtgeving en de live verslaggeving die momenteel in opgang zijn. Als we de nalatenschap van Walter waardig willen zijn, dan ligt hier een opdracht voor ons allemaal: voor journalisten, maar ook voor uitgevers en mediadirecties en al wie het voor het zeggen heeft in de journalistiek. Laat ons tijd, geld en ruimte vrijmaken voor ernstig onderzoekswerk in de journalistiek, laat ons investeren in onderzoeksjournalistiek. Laat ons ervoor zorgen dat de journalistiek een waakhond blijft en dat ze niet verwordt tot een schoothondje van de macht.

Flip Voets

Onder embargo

Het lijkt er niet op dat coureur **Tom Boonen** veel klacht zal indienen tegen Helena Heylen, die in *Het Laatste Nieuws* als eerste berichtte over de nieuwe liefde van de wielergod. Boonen verkondigde wel dat hij door de journaliste om de tuin was geleid – ze zou zich als verslaggeefster van *Humo* hebben voorgesteld – maar daar blijken geen bewijzen van te zijn.

Meer: de bewijzen die er zijn wijzen eerder op de goede trouw van freelancer **Heylen**. Zo maakte ze wel degelijk duidelijk dat haar stuk aan ‘de meestbiedende’ zou worden verkocht.

Josse Abrahams (ex-*De Morgen*, ex-voorzitter VVJ/AVBB) verlaat BASF Antwerpen, waar hij vier jaar de interne communicatie voor zijn rekening nam, voor de Koning Boudewijn Stichting, waar hij bevoegd wordt voor de externe communicatie en perscontacten.

Bij Corelio is **Luc Missorten** (52) binnengehaald als onafhankelijk bestuurder. Hij kreeg meteen de opdracht een ‘strategische denkoefening’ rond het bedrijf op te zetten. Missorten (ex-Citibank, ex-Interbrew, ex-UCB) heeft als manager een uitgesproken financieel profiel maar wordt niettemin getipt als de nieuwe ceo van de mediagroep.

De Persgroep investeert via zijn sociale satelliet **Kindergeluk** in een nieuw jeugdcentrum, dat tegen september 2008 in de Antwerpse Sint-Andrieswijk wordt ingeplant. Kindergeluk steekt een half miljoen euro in het *Habbekratshuis*.

Humo is gerestyled, maar niet op het vlak van management. Boven de hoofdredactie dus géén editorial manager, die behalve *Humo* ook andere Sanoma-titels clusterwijs zou beheren. Met gelukwensen aan de redactie!

Overleden: oud-BRT-journalist **Miel Louw** (74). Miel werkte op de openbare omroep voor de nieuwsdienst, voor het duidingsmagazine *Echo* en voor het baanbrekende consumentenprogramma *Wikken en wegen*.

Met pensioen gegaan: **Pol Arias**, producer en theaterrecensent van de VRT. Profiteer ervan, Pol!

Veranderd van werk: **Karel Leenknecht** (33) wisselde de VTM-nieuwsdienst in voor *Terzake* bij de VRT.

Veranderd van werk (2): **Geert Dewaele** (30) is met ingang van Nieuwjaar de nieuwe hoofdredacteur van *Jobat*, het jobadvertentieblad van de Corelio-groep. Geert werkte eerder voor VTM en Kanaal Z. Bij *Jobat* volgt hij Trix Slockx op.

Serius veranderd van werk: **Philippe Maertens** (ex-NTM-sportjournalist) gaat aan de slag als mediachef van wielploeg Astana van Johan Bruyneel.

En tot slot een beetje veranderd van werk: **Geert Stroobants** (29), tot heden eindredacteur Sport bij *Het Belang van Limburg*, is chef Sport geworden bij *Gazet van Antwerpen*.

Bij GvA is de cel buitenland overigens opgeheven. *GvA* en *HBVL* hebben daardoor sinds half november dezelfde buitenlandpagina, die wordt gecoördineerd door **Robert Capiot** en daarnaast wordt ingevuld door Roger Huisman en Marc Vandeweyer.

Nog tot 28 december loopt in Cultuurcentrum Ter Vesten in Beveren een speciale fototentoonstelling van **Bert Van den Broucke** (*PhotoNews*). Het gaat om een portretgalerie van artiesten die de jongste tien jaar op de planken stonden in Ter Vesten.

Hou zou het met **Noël Slangen** zijn? Geen idee, maar hij verloor wel zijn opmerkelijke proces tegen journalist/publicist **Johan Sanctorum**. Slangen vorderde van Sanctorum de volledige wedde terug die hij hem als werknemer van zijn communicatiebureau had betaald, dit nadat Sanctorum weinig fraaie dingen had gepubliceerd over de hedendaagse communicatiebusiness.

Slangen eiste bovendien dat Sanctorum nooit nog iets over zijn firma zou schrijven. Maar de arbeidsrechtbank van Hasselt wees alle vorderingen dus mooi af.

De Morgen is met vier European Newspaper Awards opnieuw in de internationale krantenprijzen gevallen. Ondermeer het mediakatern *media.com* kreeg een trofee.

JOURNALISTIEKE NEVENACTIVITEITEN EN MEDIATRaining

In het artikel ‘*Integriteit als ultieme toetsteen*’ in vorige *De Journalist* geeft Pol Deltour aan hoever journalisten kunnen gaan in het uitvoeren van nevenactiviteiten. Niet alleen als mediatrainer maar ook als kritische nieuwsconsument zit ik daarbij op dezelfde lijn. Eigenlijk is het een kwestie van je gezond verstand gebruiken. Zo zal bijna niemand vallen over journalisten die occasioneel politieke debatten modereren, terwijl ieder weldenkend mens acuut beseft dat het geven van mediatraining een brug te ver is. Niet zozeer omdat ik journalisten er ogenblikkelijk van verdenk niet de nodige afstand te kunnen nemen, maar er is ook zoets als perceptie. Daarom is het jammer dat in de praktijk veel sterjournalisten hier een loopje mee nemen. In de beeldvorming gaat het immers niet alleen ten koste van hun eigen persoonlijke geloofwaardigheid, maar ook van het medium dat ze vertegenwoordigen.

Ik moest overigens wel even een grimlach onderdrukken toen ik in het artikel las hoe mediatraining wordt omschreven: “het aanleren van trucs om journalisten om de tuin te leiden”... Hebben jullie journalisten dan werkelijk zo’n archaisch beeld van mediatraining? Mediatraining is vooral mensen aanleren hoe een duidelijk verhaal te vertellen, hoe ze kort en bondig moeten formuleren, hoe ze de hoofd- en bijzaken van elkaar scheiden, enzovoort. En dat levert alleen maar winnaars op: de lezer/kijker, de journalist en de persoon die wordt geïnterviewd. Natuurlijk leert men tijdens een mediatraining ook technieken (geen trucs) om vraagvallen die journalisten bewust (is dat dan ook geen trucje?) of onbewust leggen, te vermijden. Maar daar is ook niks mis mee. Sterker: zo ontstaat een situatie waarin twee vakmensen met elkaar praten. En dat komt de kwaliteit van het journalistieke product alleen maar ten goede.

Evert van Wijk is beroepsmediatrainer voor het bedrijfsleven en de politieke wereld
www.mediatraining.be

U verlicht de geesten, Dexia helpt u hierbij.

Neem deel aan de Persprijzen Dexia

Meer info op 02 213 50 01 – www.dexia.be

BANK & VERZEKERINGEN

DEXIA